

VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

A HALÁL FIA

REGÉNY

IRTA
REJTŐ JENŐ

LITERÁRIA KIADÓVÁLLALAT KFT.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5433-10-8 (online)
MEK-12527

TARTALOM

**Ha rövid az élet, toldd meg egy ballépéssel
Valamiből a halottnak is élni kell
Az élet nehéz, de meghalni sem könnyű
Mr. Johnson szeretne meghalni, de csak szellem lesz
Johnson belátja, hogy élet ellen nincs orvosság
Johnson megtudja, hogy semmi baja, csak meg kell halnia**

Ha rövid az élet, toldd meg egy ballépéssel

A halott felszállt egy autobuszra, amely zsúfoltan indult a City felé. Éhes hivatalnokok, hazagyekvő iparosok tologatták ide-oda, ahogy jegyért nyultak ki, vagy praktikus elhelyezkedést kerestek a tömött kocsiban. Johnsonnak hívták a néhai urat és Mr. Grimm ingatlanforgalmi irodájában dolgozott mint mérnök. Többedmagával London környékének sivár részeit igyekezett gusztusos parcellák formájában és eljövendő autobuszmegállók könnyelmű ígéréttel vonzóvá tenni gyanutlan emberek számára.

A halott éppen az irodából jött és bizonyos mélabúval gondolt Beronshirre, az «Angol Deauville» gyűjtőnévű parcellasorozatra, amelyet az őszi esőzések eltörölnek majd a helyéről, mivel a telkek alacsonyabban fekszenek a folyó szintjénél és a mérnökök által ajánlott feltöltés költségei helyett Grimm úr inkább a rizikót vállalta. Éppen ezen tűnődött, megállapítva magában, hogy közeleg az ősz, de Grimm úr küszöbön álló agyonveretése a megdühödt vásárlók részéről alapján véve már elkésett dolog és az is lehet, hogy ezek a szelíd kispolgárok csak félmunkát végeznek. Itt voltak például „Regensholm, a London-környéki Tahiti” vízszűrő nélkül csatornázott parcelláinak vevői, akik mindössze négy-öt fogát verték ki Grimm úrnak. És mondd már, hogy levált egy porc a térdéről? Mi az? Semmi!

Belátom, hogy e tűnődések nem valami stílszerűen illeszkednek bele egy halott ember gondolatvilágába. Ha már megtörténhet a rendkívüli eset, hogy egy néhai úr élet- és lélektani funkciókra képes, illendőbb lenne a túlvilágról, az élet hiábavalóságáról és egyéb hiábavalóságokról gondolkoznia. Mr. Johnson azonban prózai halott volt. Nem idegesítette túlságosan az a körülmény, hogy csak az adóhivatal, az előljáróság és más közületek lajstromozzák az élők sorában, de voltaképpen ő már halott ember. A halál végeredményben nem akkor kezdődik, amikor valaki a legfinomabb megfigyelésre sem reagál, hanem amikor a test, a lélek és a szellem elveszíti azt a tartalmat, amely működésének értelmet ad.

Véletlenül ütközött bele a halálba, mint mikor valaki az utcasarkon nekimegy annak a másik úrnak, aki a derékszög ellenkező irányából kanyarodik be. Mr. Johnson jókedvű fiú volt, szerette a whiskyt és bár korán reggel járt irodába, hajnalig nem tűrhetette az ágyat. Kitűnő fizikuma dacára életmódját kezdte sínyneni. Sokat ásítózott a hivatalban nemcsak azért, mert a parcellázás munkája nem tartozik az izgalmas és változatos tevékenységek közé, hanem azért is, mert mindössze napi három-négy órát aludt.

Dr. Ramsay, Grimm úr unokaöccse, aki sűrűn fordult meg a hivatalban, egyszer figyelmesen nézegette az arcát és rosszalólag szólt:

- Nincs valami jó bőrben, Mr. Johnson. És sokat sóhajtozik.

- A parcellák, kedves Ramsay, a parcellák nyomják a lelkiismeretemet - felelte szemrehányóan, mert Grimm úr unokaöccse is valamilyen módon kapcsolatban állt a vállalattal.

Körülbelül erre az időre esett Mr. Johnson eljegyzése Edittel. Edit ugyancsak Grimm úr vállalatánál volt alkalmazásban, mint titkárnő. Csinos, karcsú, finom szőke lány volt Harlow Edit, három nyelven levelezett, özvegy édesanyját és nyolcéves öccsét tartotta el már két eszten-deje. A könnyelmű, kissé léha Johnson és a kötelességtudó, pedáns Edit beleszeretett egymásba és elhatározták, hogy rövidesen összeházasodnak.

Johnson kevesebbet éjszakázott és kerülte azokat a mérsékelt erkölcsös helyeket, amelyek azelőtt napi programjához tartoztak. Nagy ambícióval készült új és szebb jövőjére Edittel. Ehhez elsősorban némi pihenésre lesz szüksége. Feltette tehát, hogy ha elkészül az új parcella-

tervekkel, két hét rendkívüli szabadságot fog kérni Grimm úrtól. Nem megy majd könnyen, de egy kézítászerű szóváltás talán meghozza a kívánt eredményt.

Különösképpen Grimm úr az első kérésre beleegyezett. Sőt felajánlotta Johnsonnak, hogy annyi előleget ad, amennyi elegendő ahhoz, hogy ezt a hetet annak a bizonyos szanatóriumnak az üdülőjében töltsse, ahol Grimm unokaöccse volt az orvos. Ez nagyon jó volt. Mert Mr. Johnson kissé szédült és olykor szorongó érzése volt, ami nála általában nikotinmérgezést jelentett.

Grimm úr nagylelkűségének egészen más háttere volt, mint a pillanatnyi ellágyulás, vagy más, telekspekulánshoz méltatlan, elégikus roham. Az előzmény egy fél évre nyúlik vissza, mikor Grimm úr váratlanul különös dolgokat konstatált önmagán. Romlott az étvágya, nyugtalanul aludt és agyában tótágast álltak a négyszögölek. Negyvenhétéves korában szerelmes lett. Beleszeretett Harlow Editbe.

Itt vonta bele a sors dr. Ramsayt az ügybe.

Grimm úr a maga módján szerette az unokaöccsét és olykor kisebb összegekkel támogatta Ramsay doktort. Éppen egy ily ügyben járt nála az orvos, de a szokottnál lényegesen kínosabb módon szorult rá a bácsi támogatására.

- Ezer fontot kell kapnom, bácsi - síránkozott Ramsay. - Becsületbeli ügy. Tőzsdei tartozás...

Grimm úr tartózkodóan felelt.

- Ezer font nagyon sok pénz. Sok víznek kell addig lefolyni az alagsöveken, míg ezer font ára telek kiszárad. De azért... tudod, talán most az egyszer nem zárkózom el. - Elgondolkozva járkált fel és alá a szobájában. - Ez a Johnson szombaton beköltözik egy hétre hozzátok a szanatóriumba. Szeretném, ha foglalkoznál vele. Rossz bőrben van. És nőszülni akar... Elveszi Harlow Editet. De ha kiderülne, hogy beteg...

Sokáig hallgattak. Dr. Ramsay az ajkát harapdálta.

- Kérlek, egy hét múlva keressél fel, - mondta Grimm úr, - akkor beszélhetünk az ezer fontról. Attól függ, hogy milyen hangulatban leszek. Váratlan szomorú hírek alkalmasak arra, hogy adakozó kedvem támadjon... Tudod, ha egy ilyen leány, mint Edit, aki józan, komoly és ha szerelmes, akkor is egészséges felfogású, mondom, ha egy ilyen leány megtudja, hogy vőlegénye gyógyíthatatlan betegségben szenved, akkor már nem habozik és hozzámegy a legelső tisztességes, becsületes kérőhöz.

- Hm... Hát nem te akarod elvenni?

- Tessék?... Én azt hiszem, hogy többé-kevésbé tisztességes vagyok. De végre is a te kölcsönöd szempontjából nem az a fontos, hogy kitől kapod, hanem, hogy mikor. Ha tehát erről a szerencsétlen Johnsonról kiderülne, hogy halálos beteg...

- Ez aljasság! Azt akarod, hogy hamis diagnózist csináljak.

- Nem is olyan aljasság. Ez a Johnson még felejtethet. Boldog lesz, ha megtudja egyszer, hogy kutyaabaja és esze ágába sem jut elveszett menyasszonyát siratni. Talál még nőt, ahányat akar. De az én koromban már ritka dolog a szerelem. Hát gondold meg... Szervusz...

Ramsay doktor töprengve ment be a szanatóriumba. Magára vette a fehér kabátját, sokáig ödöngött a folyosókon, bement az elhagyatott ambulanciára, az üres laboratóriumba, ahol már sorban álltak különböző üvegcsek, felhalmozott hatalmas borítékok a délután készült röntgenfelvételekkel. Ezeket holnap délelőtt vizit előtt nézi át a főorvos. Az egyik borítékon ez állt:

JAMES COLLISON.

14. különszoba

Kezelőorvos. DR. RAMSAY

Collison az ő betege volt, idősebb úr, aki jelentéktelen szívtünetekkel vétette fel magát. Kivette a kardiogrammot és a vizsgálatok eredményét. Füttyentett. Meglepte a lelet. A szerencsétlen embernek, aki azt hitte, hogy enyhe szívbántalmai vannak, gyógyíthatatlan, halálos baja volt. Szinte kiáltotta a gépírást betű:

TIPIKUS KEZDŐ ENDOARTERITISZ A SZÍVBEN

Azután szakszerű leírása következett a szív ereinek e legsúlyosabb elváltozásáról. Ramsay doktor úgy érezte, hogy egy láthatatlan ördög adta a kezébe Collison röntgenképét.

Johnson a délután folyamán három kalandos regényt olvasott el. Nem szerette a túlságosan népszerű könyveket, de most megsokszorozta pihenését könnyű olvasmányokkal. Azonnal elhatározta, hogy a jövőben szakít Dosztojevszkijvel, nyugdíjazza Bernard Shawt és kizárólag kalandos regények olvasásának szenteli hátralevő éveit. Ez, kérem, elsőrangú életszükséglet, ha az ember parcellákban dolgozik! Hiszen társadalmunk millió apró és nagy akadályait légvonalban szelik át ezek a kitűnő írók. A Cumberlandi rejtélyben például a meggyilkolt családja állandóan parkban tartózkodik, a fiatalok tenniszeznek, az idősebb családtagok magas alapon kártyáznak és a legizgalmasabb részeknél sem derül ki, hogy voltaképpen miből élnek. A csodálatos, hogy Haiti, Sing-Sing, légió, mind létező dolgok. És a legtöbb ember örök szomjúsággal kívánczik e valószínűtlen környezetek valamelyikébe, miközben ázott gummi-kabátját a fűtőtesttől jó távol akasztja a fogastra, vagy a bérletét előkészítve felugrik a City felé száguldó autobuszra. Az embernek oly kevés vesztenivalója van, de ez a kevés sokszorosan elegendő arra, hogy mindent odaadjon érte, ami az életben különleges és izgalmas, de bizonytalansággal és veszéllyel jár. A kalandos regény az a vékony üveg, amely mögött pompás hurkák és kolbászok vannak, az ember nézheti, ácsoroghat előtte lelkileg csámcsogva, de ki merné benyomni ezt a vékony üveget?

Kopogtak. Ramsay doktor lépett be.

- Jóestét, nos? Hogy érzi magát?

- Kitűnően.

A doktor leült mellé.

- Nem tetszik nekem a színe. Kicsit halvány. Vérszámlelővizsgálatot csináltatott már?

- Ugyan ne marhászkodjon. Csak nem hiszi, hogy beteg vagyok?

- No nem... Nem valószínű - felelte és egy hanyag mozdulattal négy ujját rátette Johnson karszékén nyugvó kezén az ütőérre. Hallgattak. Az orvos arcán enyhe csodálkozás látszott, mintha nem értene valamit. Azután hirtelen támadt érdeklődéssel így szólt:

- Nyissa csak ki az ingét, barátom.

Odatámasztotta a sztetoszkópot a paciens mellkasára és sokáig hallgatta. Azután barátságosan megütögette az arcát:

- Na... Majd meglátjuk. Nézte már valaki a szívét?

- Először életemben nyúl hozzám orvos - felelte Johnson én Ramsay viselkedése valami érthetetlen kis balsejtelemmel töltötte el.

- A szívét mindenesetre megvizsgáljuk. Nem árt, ha egy elektrokardiogrammot csinálunk.

„A fene egyen meg”, - gondolta Johnson. – „Alaposan elrontotta a jókedvemet. Ezek az orvosok azt hiszik, hogy nagyképűség nélkül nem ér semmit a tudomány.” A cigaretta füstje keserű lett a szájában. Életében először gondolt a halálra.

Reggel, miután megcsinálták a kardiogrammot, visszaküldték a szobájába. Azután megjelent nála a főorvos és közölte, hogy a kardiogramm szerint, ezt meg kell mondania, Mr. Johnson komoly beteg. Ezentúl mértékletesen kell élnie.

- Nézze főorvos úr, beszéljünk őszintén - mondta Johnson. - Mi bajom van? Nincs értelme a kíméletnek, dolgozó ember vagyok, nőülés előtt állok.

A főorvos vállat vont, két kezét kissé felemelte és újra visszajejtette a combjára.

- Szivendoarteritisze van. Ebben a korban ritka.

- Halálos?

A főorvos a padlót nézte.

- Nagyon komoly betegség. Vigyáznia kell magára...

Johnson egy óra múlva megszökött a szanatóriumból.

Később a főorvos örömmel állapította meg, hogy az öreg Collison, akinél kezdődő szívbajra gyanakodott, egészséges, mint a makk. Az elektrokardiogramm pompás szív működést rajzolt le.

Csak dr. Ramsay tudta, hogy Mr. Collison a menthetetlen és Mr. Johnson az, akinek kutya-baja. Felcserélte a két ember leletét. Aznap nem ízlett az ebédje és súlyos lelkiismeret-furdalásoktól terheltül ült a klubjában. De mit csináljon? Ezer font nagy pénz és ilyen bajban még sohasem volt.

Leugrott az autobusról. Egy régi ház kapuján fordult be és az első emeletre ment. Becsöngetett egy ajtón, amelyen szép sárgaréztábla volt kitéve:

DR. MATTHIAS SWALLOW

PHYSICIAN

Johnson megszökött a szanatóriumból és felkereste ezt az orvosbarátját.

A Swallow-család ebédnél ült. Három vidám gyerek és egy csinos, kissé molett, kedves, szep-lősarcú anya meg az orvos ültek az asztalnál. A gyerekek pokolian lármáztak és Swallowné csüggedten nézett a férjére:

- Nem bírok velük, Matthias! Nem bírok!

- Én se bírok velük, Márta, - mondta egykedvűen az orvos, azután a barátjához fordult. - Ül le Johnson és tarts velünk, ha még nem ebédeltél.

- Köszönöm, már jóllaktam. - Sorra megsimogatta a gyerekeket, megdicsérte Márta asszonyt, hogy mennyire nem változik az évek folyamán, azután közömbös hangon kezdte:

- Szeretnék tőled orvosi felvilágosítást kapni.

- Bobby, teszed le?! No megállj!... Bocsáss meg, folytasd, kérlek.

- Tegnapelőtt bent járt nálam a hivatalban egy barátom és megbízott, hogy adjam el valamennyi telkét, ő halálos beteg, nemsokára meghal, mutatott egy leletet, amely szerint szivendoarteritisze van.

- Molly! Tedd le azt a marhahúst!... Hát öregem, ha szivendoarteritise van, akkor kész...

Johnson megtörölte verejtékező homlokát.

- Kimelegettem a lépcsőn...

- Hány éves az a szerencsétlen?

- Olyan idős, mint én.

- Ujjé! Akkor nagyon hamar befejezi.

Johnson rágyujtott és tűnődve nézett a kék füstszálakba.

- Voltaképpen mi az a szivendoarteritisz?

- A szív ereinek belső hártái megvastagodnak, mint általában az érlemezésedésnél. Ez a vastagabb szövet nem kap táplálékot, elhal, szétbomlik és beáll a betegség súlyos stádiuma, az úgynevezett atheromatózis. Kifekélyesedik az ér belső fala, esetleg elreped. A szívnél természetesen ezek a komplikációk azonnali halállal járnak...

- Megjegyzem, a fiú aránylag jól érzi magát...

- Az endoarteritisz eleinte nem okoz semmiféle fájdalmat. Amíg az érfal belső hártája nem vastagodott meg túlságosan.

- És szerinted mennyi ideje van még hátra?

- Hát ezt így nehéz megmondani...

- Mégis, úgy általában?...

- Ha a baj most van kezdeti stádiumában... üsd pofon, Márta! Kérlek, üsd pofon!... Mondom, ha most van kezdeti stádiumában, élélhet vele másfél évet is. Idősebb korban, mikor a meszesedés már természetes folyamat, sokkal tovább húzhatja.

- És... És mikor kezd a betegség erős tünetekkel járni egy fiatallemnél?

- Ez is különböző. Mértékletes életmód mellett a szív tovább bírja. Később kezdődnek a fájdalmak, fuldoklások és szívgörcsök. Van, akinél három-négy hónap múlva hatalmasodik el a baj, van, aki félévig jóformán semmit sem érez. Az bizonyos, hogy huszonnégyéves korban a szivendoarteritisz biztos és gyors halál. Mi ujság a parcellák világában?

- Na... Megvagyunk valahogy.

Elbúcsúzott a családtól és ment. Váratlanul előbujt az élettelen, távoli, téli napfény. Dübörgött az utca, mindenki sietett vissza a hivatalba.

Csak Johnson ment lassan, tempósan, elgondolkozva, valami szomorú közönnyel. A temetőre gondolt.

- ...Ez így van, Edit. Őszintén meg kell mondanom.

- És miért csak most mondja?

- Eddig azt hittem, hogy sikerül majd áthangszerelni az életemet. De nem megy. Miért bolondítanám tovább? Nem születtem férjnek és családapának.

- Igaza van Teddy... - mondta szelíden a leány, - sokkal tisztességesebb dolog így őszintén megmondani... Nem haragszom magára.

„Na ezt is elintéztük”, mondta magában keserűen Johnson. Ezt a módját választotta a szakításnak. Minek a tragédia? A nők szeretik a hősiességet, Edit esetleg erősködni, hogy kitart mellette és nem hagyja el halálos betegen.

Délután egyedül ült az irodában. Korábban jött be, mert egy kimutatást kellett készítenie. Kimutatás! Milyen nevetséges ostobaság. Egyáltalán mit ül itt? Egy éven belül meghal. Féléven belül elkezdődik a szenvedés, a görcsök, a fuldoklás, ahogy Swallow mondta.

És akkor eszébe jutottak a kalandos regények, amelyekben az emberek polgári foglalkozásukra nézve estélyre járnak, tennisznek és az előző napi rejtélyről beszélnek. Ő most alapjában véve nem függ többé össze a reális élet sok hajszálgyökerével, nincs a szürke hétköznapihoz rögzítve. Ha akar, elmehet kasszafűrönak, kalandornak a Déli tengerre, ez a félév azt jelenti, hogy betörheti a vékony üveget, amelyen át a kalandokat bámulják gyáván. Ha akarná, megcibálhatná az Operában a lordmajor szakállát, táncraperdülhetne az utcán, vagy elmehetne rongyos ruhában Southampton kikötőnegyedébe apacsnak. Megszűnt a kockázat!

Az asztalon ott feküdtek az «Angol Deauville» parcellatulajdonosok könyörgő és fenyegető levelei, amelyekben az elázott telkek árát kérik vissza. Kisjövedelmű dolgozó polgár valamennyi.

Váratlanul elsőrangú gondolata támadt.

Nemcsak a lordmajor szakállát cibálhatja meg, ha nem kell félnie többé. Akinek nincs mit kockáztatnia, az segíthet a szenvedőkön is, az jóvátehet gazságokat is, azt nem ijeszti a börtön. Kinyitotta a pénzszekrényt. Háromezerkétszáz font volt benne, amit egy váltóesedékesség miatt hozattak ki a bankból. Kétezerhatszáz fontért vásároltak telket az Angol Deauville bérleltől. Mr. Johnson leült a géphez és megfelelő számú másolattal levelet írt, amelyben közli, hogy a vállalat a mellékelt összegért visszavásárolja elöntött telkeit. Utánanézett a könyvben és a levél kíséretében mindenkinek visszaküldte a befizetett pénzt, összesen kétezerhatszáz fontot. Egyhavi fizetését magához vette, a fennmaradó összeget ismét bezárta a pénzszekrénybe, néhány sorban értesítette a történekről Grimm urat, azután elment a postára és feladta a telektulajdonosoknak a pénzt és a lakására rohant csomagolni. Perceken belül taxiba ült. Az autó éppen megindult, mikor Edit fordult be a sarkon és egyenesen átvágott a tulsó oldalról, a ház felé, amelyben Johnson lakott. Nem vette észre az elrobogó autót és Johnson behúzódott az ülés sarkába. Minek is beszélne Edittel? A leány talán további engedelményeket akar tenni. Istenem! Ha tudná, mennyire szereti, dehát hiába...

A taxi nemsokára Croydoubába ért és Mr. Johnson a délutáni rendes utasszállító járással Párizsba repült.

Valamiből a halottnak is élni kell

Mr. Johnson úgy döntött, hogy kalandor lesz, tehát amint ezt a „Cumberlandi rejtély” előírja, a legjobb szállóban bérelt szobát, csináltatott két elsőrangú ruhát és elhatározta, hogy sürgősen szert tesz egy szőke grófnő ismeretségére, aki már évek óta, mint nemzetközi kémnő tevékenykedik Párizsban. Eleinte alig talált ilyet, néhány nap múlva, mikor néhányan megtudták, hogy milyenféle grófnőt keres, olyan sokan jelentkeztek, hogy Mr. Johnson kétségbe vonta származásuk és kémkedésük igaz voltát.

Ilyeneket azonban, érthetetlen volt, de nem talált.

Igy azután ő is csak a Champs Elysées és a Montmartre idegenforgalmával együtt szórakozott, különböző mulatóhelyeken. Ez azonban nem felelt meg eredeti elhatározásának. Valószínűtlen milieure vágyott hátralévő hónapjaiban. Kalandra! Egy élelmes ember végül elvezette a Pigalle-téren működő hírhedt játéklukba. Mindössze száz fontja volt, elhatározta tehát, hogy hihetetlen összeget fog nyerni ruletten, azután nekivág a világnak, mint valami nábob. Odadobott húsz fontot egy számra és csodálkozott, hogy nem az jön ki. Mi az ördög van evvel a rulettel?

...Hajnalodott. Fillér nélkül, álmosan és letörtén ért a hotel elé. Már éppen benyitott volna, mikor megpillantotta a hallban két csomagja mellett egy fotelben bóbiskolva Editet.

Gyorsan visszalépett,

Hohó! Ez a leány állhatatosabb, mint amilyennek hitte. Istenem! Hát hogy magyarázza meg neki, hogy minden hiába? Megmondja az igazat, hogy halálos beteg? Nem él tovább egy évnél és néhány hónapon belül elkezdődik a fuldoklás, a görcsök...

De addig is... Hiszen ebédre sincs pénze. Nem gondolt arra, hogy ha halott ember is, valamiből élni kell.

Csendben továbbment. Csak hadd higgye az a lány, hogy akit szeret, az javíthatatlan rossz fiú. Miért menne haza a hotelbe? A számlát ugysem tudja fizetni. Jöhet a kaland. Az igazi. Fillér nélkül Párizsban... Elmenjen apacsnak? Ilyen álmosan? Szmokingban? Röhögés. De hiszen van jobb! Hurrá! Itt az ő kalandos regénye, adva a nagyszerű eséllyel, hogy nem éri meg azt a kellemetlen második félét, azonfelül a legvalószínűtlenebb, a legromantikusabb környezetben élhet, minden kalandos regény legkalandosabbjában.

A légió! Nyomban jelentkezett.

Egy hét múlva útban volt Sidi Bel Abes felé.

Nem mondom, a kiképzés első heteiben Johnsonnak olykor eszébe jutott, hogy nem is olyan utolsó halálnem az annyiszor lenézett elmúlás, ágyban, párnák között. Jobb, mint például guggolás közben, teljes felszereléssel. Vagy menetelve, ötven fokos melegben. Állandóan várta, hogy a beteg szív egyszer csak felmondja a szolgálatot. Éppen ellenkezőleg történt. Kissé lefogyott ugyan, de az éjszakázás sápadt színe elmúlt az arcáról, erősnek és egészségesnek érezte magát. Jól tudta azonban, hogy az első hónapokban, amíg az érrendszer nincs komolyan megtámadva, a szervezet látszólag egészséges.

Kiképzés után századával együtt útnak indították Mogadorba. Itt azután bőséges alkalma volt arra, hogy kiábránduljon a kalandból. A kis, piszkos, afrikai kikötői helyőrség legényei szinte behülyültek az unalomba. Elviselhetetlen hőség, örökké egyforma szolgálat, eseménytelen

napok, bagószagú laktanya, piszkos kantinek, homokos, sivár part, egy kőgát és egy vámbódé és szemben a kápráztató, vakító, végtelen tenger.

Mogador egyetlen szórakozóhelye az a pompás, földszintes vályogépület volt, amelyet egy élelmes arab, miután az istálló egészségtelennek bizonyult a tisztílvok számára, átalakította „étterem és kávéházzá”. Itt találkozott Johnson közlegény Black úrral, a varázslóval. Találkozásuk egy esti összejövétel alkalmából történt, midőn néhány légionista elhatározta, hogy takarodóig Black urat agyonlövik. Mikor az őrmester tudomást szerzett szándékukról, óva intette őket, hogy valami meggondolatlan tettel bajbasodorják magukat, miután a szolgálati szabályzat második pontja szerint kincstári tárgyakat magánszórakozás céljaira nem szabad felhasználni. Erre úgy határoztak, hogy Black urat agyonverik. Így már az őrmester is helyeselte az ötletet, bár mosta kezeit. Természetesen csak elvben.

A fentiekből láthatjuk, hogy Black úr, a varázsló kissé népszerűtlen volt a gyarmati katonaság körében. Az olvasó ne higgye vérengző frátereknek a légionistákat. Ugyanis a katonák azt hitték, hogy Black úr uzsorás. És joggal hitték. Mindamellet Black úr mégsem volt uzsorás. Hogy az olvasó világosan megértse az esetet: Black úr egyike volt a társadalom ama vértanuinak, akik a külső megjelenés áldozatai. Nem látszott jó embernek. Ennek dacára Black úr jámbor és jó ember volt, ami pedig varázslóknál ritkaság. Időnként feltűnt Mogadorban, a tenger felől, egy ladikban és gumit, koprát, meg elefántcsontot hozott. Mogadorban azután kiélvezte a nagyvilági élet örömeit: újságot olvasott, kávé ivott az «étteremben», cigarettát sodort melléje és felkereste a ponyvás kocsival utazó vándor filmszínház intézményét, ami igazán csak kulturált Afrikában létezik és lelkes örömmel szórakozott a legújabb Fox-híradón, amely azon frissiben mutatta be a brest-litovszki béke aláíróit, amint éppen leitatják kézzeljegyeiket.

Egy ilyen tartózkodása alkalmával barátja, a vendéglős közölte vele, hogy a légió őrmestere harminc frankot kér kölcsön és hozzátette, hogy a helyőrséggel nem árt jóban lenni. A ravasz arab rávette a kereskedőt, hogy az ő kezén át kisebb kölcsönöket folyósítson a katonáknak. Black úr komolyan csak azért tette, mert nem árt, ha a vendéglős jó viszonyban van a helyőrséggel, hiszen az ő csempészárúját is itt szokta leraktározni. A vendéglős azonban úgy tekintette a tranzakciót, mintha valaki kamat nélküli forgatókét ad neki uzsoraügyletek számára. Az arab állandóan hangoztatta, hogy Black megbízásából jár el, Black úrnak azonban fogalma sem volt erről. A vendéglős kisebb kincstári tárgyakra folyósított kölcsönt, ötven százalékos kamatra. Biztos lehetett benne, hogy megfizetik, mert kincstári tárgyak elhagyásáért haditörvényszék jár. Végül a legények egy része elhatározta, hogy Black urat valami kellemetlen módon kikérdezik a kincstári tárgyak rejtekhelyét illetőleg, azután agyonverik, hogy ne kelljen visszafizetni a kölcsönt, majd magukhoz veszik a zálogtárgyakat és megpróbálják hátralévő éveiket Black úr társasága nélkül tengetni. Miután az őrmestertől a szobaparancsnok tizedesig mindenki adós volt, a helyőrség lelkesen fogadta ezt a bankkörökben szokatlan módját a kötelezettség likvidálásának

Hozzá tartozik még az esethez egy rulett. A rulett az étterem tulajdona volt és szoros kapcsolatot tartott fenn az említett hitelműveletekkel, amennyiben az uzsorakamatra felvett összegek nagy része itt úszott el. Este egy petróleumlámpa fényénél, sárgás, izzadt légionista arcok, piszkos pálinkáspoharakat szorongatva, körülülték az asztalt, amely felett sűrű légyraj és némi istállószag lebegett, mert e helyiség, mint általában a parvenük, soha többé nem veszítette el teljesen sötét multjának némi jellegét. A régen eltávolított lovak illúziója ott terjengett, halványan, de érezhetően a levegőben.

Éppen zsoldfizetés napja volt. A csontgolyó vígan futott, a himlőhelyes tulajdonos, aki krupié, pincér és szakács volt egyszemélyben, pergette a nikkelt fogantyút.

Johnson megfigyelte, hogy nagy tétek sohasem nyernek. Tíz- és húszcentes játékosok olykor kapnak harminchatszoros pénzt, ha kijön a megtett szám, de ötven cent és egyfrankos tét nem nyer. Már két órája figyelte a játékot és kezdett hajlani a meggyőződésre, hogy ez a rulett valami módon befolyásolható. A tulajdonos mindig megnézi, hogyan vannak elhelyezve a tétek, nyájasan mosolyog és forgat. Ez egy ördög! Valószínűleg évekig gyakorolt ezen a rozoga gépen és pontosan tudja irányítani a golyót, ha kipörgeti. Az is lehet, hogy a pergetés pillanatában kissé megdönti a gépet. Most például minden szám alaposan meg van rakva. A huszason van húsz cent és a huszonhármas üres. Ha tehát a tulajdonos csal, akkor most a huszas vagy a huszonhármas fog kijönni. Már pergett a golyó. Mindenki figyelt, feszült arcvonások, tágult, csillogó pupillák, fut a golyó, zsongnak a legyek, az áporodott hőség szinte elviselhetetlen...

Mielőtt a golyó leesett a számok közé, Johnson két tízfrankost dobott oda, egyiket a huszasra, a másikat a huszonhármasra.

A huszonhármas nyert!

Néhány pillanatra olyan csend támadt, hogy tisztán hallatszott, amint egy csúszó-mászó megmozdul a tető raffia-levelei között. A vendéglős, mint egy halott, nyitott szájjal meredt az asztalra. A légionisták keményen, ellenségesen néztek rá. Alapjában véve a két tízfrankos tét kifizetését kétségessé tehetné volna, mert a golyó már forgott, mikor Johnson feltette. De a kocsmáros tisztában volt azzal, hogy ha megtagadja a kifizetést, akkor itt darabokra tépik.

- A huszonhármas nyert... - jelentette szokott módján, de rekedten, - egy tízfrankos plain a számon...

És kifizetett harminchatszoros pénzt! Előkotort minden bankjegyet az asztalfiókból, a zseb-kendőjéből, egy meglazult téglamögül és a felesége nyakán függő szent ereklyéből, összesen háromszázhatvan frankot, azután levegő után kapkodva így szólt:

- A bank mára elvonul...

És elvonult. A másik szobába vonult, magánlakosztályába, ahol megsemmisülten roskadt közömbösen kérődző tevéje mellé, égnek emelte két kezét és hangtalanul mozgott a szája.

A bank átkozódott.

Az élet nehéz, de meghalni sem könnyű

Háromszázhatvan frank Afrikában igen sok pénz. Végre is azonban a pénz értékét az adja meg, hogy mire fordíthatja az ember. Még akkor is, ha nem fordítja semmire. Egy úszó jég-táblán tízmillió dollár birtoklása nem jelent semmit. Johnson tehát nem érezte boldogabbnak magát, mikor zsebében a háromszázhatvan frankkal elindult a párás, fülledt éjszakában. Egy árny haladt előtte ingadozó járással. A fekete kemény kalap elárulta, hogy Black úr, a varázsló az. Ki ez az ember? kérdezte magától Johnson. Olykor hetekre eltűnik, családja nincs. Látszólag lezüllött európai, uzsorára ad pénzt. Állandóan fogpiszkálót tart a szájában és igen nagyok a fülei. Továbbá két foga elől aranyból van. A kávéházban szorgalmasan tanulmányozza az egyetlen újságot, amelyet Sidi Bel Abesből hoz a napi posta. Keserű, barátságtalan arca van, töltőtollat hord a felső zsebében és olvasáshoz egy drótcsíptetőt használ, úgynevezett «cvikkert», az optikusok történelemelőtti multjából. Keménykalapját ritkán veszi le a fejéről, általában csak hátratólja hüvelykujjával a tarkójára. Ha egyedül van, sóhajt és bólogat, egy-egy gondolatára szomorúan vállat von és kifelé fordítja a tenyerét. Ilyenkor úgy fest, mint aki önmagával alkudozik és, sajnos, nem adhat többet valamiért, bármennyire is szeretné különben. A parcella-szakmában volt néhány ilyen örökké elkeseredett, kitiport, ócska flanellpapucsra emlékeztető öreg ügynök, dallamosan síró hanggal, akik úgy tudtak jóreggelt kívánni, mintha azt mondanák: «Ez a nap is jól kezdődik.»

Mire gondolataiban ideért, kiáltást hallott. Black úr felé ugyanis egy hatalmas kéz nyult ki a sötét fák közül és megragadta a karját, ugyanakkor egy rohamkés állt meg a hasa előtt.

- Pardon... - mondta a kereskedő ijedten. Légionisták fogták körül.
- Hármat fogunk számolni, addig megmondja, hogy hová rejtette el a holminkat?
- De uraim... én maguknak nem tettem semmit...
- Mit mesélsz annyit! Szúrj bele!
- Megállj!

Johnson lépett közbe.

- Mit akartok ettől az embertől?
- A kincstári holmikát!
- Kérem, én esküszöm, hogy nem tudok semmit - siránkozott a megtámadott.
- Akkor most agyonverjük!
- Várjatok! Mennyivel tartoztok neki?
- Azt nem tudjuk megfizetni. Tizenöt ember kétszáz frankkal adós.
- Kifizetem magának a kétszáz frankot, akkor rendben van?
- Akkor rendben van! - felelte gyorsan Black úr, mert sejtett már valamit.

Johnson kifizette a kétszáz frankot. Nem bírta az erőszakosságot, verekedést, gyilkolást és látta a feldühödt arcokon, hogy Black úr élete tizedmásodperceken múlik.

- Itt a pénz. Holnapra megkaptok mindent. Én kezeskedem. És most, miután megvásároltam tőletek Black urat, ha tisztességes emberek vagytok, egy ujjal sem nyultok hozzá. A légionisták urak.

- Urak, urak - hagyta rá kedvtelenül egy másik katona és szinte könyörögve tette hozzá, - legalább egy fogát hadd ütöm ki, vagy valami ilyent... Miért vagy kegyetlen, Johnson? Ennyire nem szabad visszaélned a jellemességünkkel.

Black úr rendkívül vegyes érzelmekkel hallgatta ezt a társalgást és időnként megnedvesítette nyelve hegyével kiszáradt ajkait. Végül azonban a légionisták békésen elvonultak.

- Kérem uram, vegye vissza a kétszáz frankját, - mondta a kereskedő, mikor egyedül maradtak. - Tudom, hogy miről van szó. Közben rájöttem. A tulajdonos bolonddá tartott engem és az én nevemben fosztogatta ezeket a katonákat. El fogok mindent intézni pénz nélkül azzal a mocskossal. Tessék.

Visszaadta a kétszáz frankot, ugyanolyan mogorva, kedvtelen arccal, mintha Johnson nem is az életét mentette volna meg, hanem molesztálná valamivel. Azt sem mondta, hogy köszönöm. Megemelte keménykalapját és eltűnt az éjszakában.

Black úrról senki sem tudta, hogy kenyerét mint varázsló keresi. Senkisé tudta róla, hogy ő az eső, a folyók, a föld és a hold ura, az időjárás korlátlan igazgatója, akinek egyetlen kézmozdulatára elmúlik a szárazság. Ha valaki látta a kávéházban ülni, keménykalapjával és orrcsüptetőjével, igazán nem ez volt a futó benyomás róla. Pedig tény és való, hogy Black urat a fent elsorolt csodatételek tekintetében többszáz ember a legelső szaktekintélynek ismerte el.

Még tizenöt éve sincs, hogy Algírban tönkrement mint maradékáru-kereskedő. Miután mindene elveszett, szépen házalni kezdett, vándorolt az árujával délre, ahol a vad Tuat, a tuarégek hirhedt meghódíthatatlan földje kezdődik. Egészen Tangobo állam határáig merészkedett. Tangobo kis terület volt, a tuarégek földje és a tengerpart között. Függetlenségét Marokko szultánja is elismerte. Ez kissé kinos helyzet volt a franciák számára. Tangobo állam lakossága ugyanis gyanúsítható volt azzal, hogy titokban elhagyja országa határait és a környező, franciáknak behódolt törzseket kirabolja. Ezt azonban sohasem lehetett rájuk bizonyítani, miután rendkívül kényesek voltak abban a tekintetben, hogy a megtámadott falvak lakosságát körültekintő alaposággal az utolsó emberig kiirtsák, hogy hírmondó a szó szoros értelmében ne maradjon belőlük. A szorgalmas, okos arab nép átoknak tekinti azt a néhány rabló sivatagi hordát, amely kétségbeesetten küzd a civilizáció ellen.

Black úr varázslói pályafutását egy úgynevezett punktroller nevű, gumiból készült masszírozókészülék alapította meg. Lehet, hogy a punktroller rossz volt, vagy a gumi már régen feküdt, ki tudja ezt ma már? Annyi bizonyos, hogy M'Bala főnök, aki két font elefántcsontot adott érte, elrontotta tőle a gyomrát. Így azután, mikor Black úr legközelebb felkereste, a hasgörcsben szenvedő főnök egyszerűen elrabolta az áruját, megverette a kereskedőt és tetőtől talpig véresen kilökte a sivatagba. Teve, élelem és hasonló szamárságok mellőzésével.

Hihetetlen szívóssággal vonszolta magát félnapig az összevert, éhes, szomjas, szerencsétlen ember, míg hogy, hogy nem, éppen Tangobo egyik oázisába jutott el. Az idetévedt fehér embereket eddig kivétel nélkül leöldösték. Black úr azonban lázasan, betegen, portól és vértől belepve, ijesztő külsővel érkezett meg, térdei rogyadoztak, egyik karját messze kinyújtotta és közben harsányan énekelt. Ki merne hozzányulni egy örülthöz, akinek Allah magához szólította a lelkét? Az örültet Afrika törzsei szentnek tekintik. Mikor a jövevény leroskadt, megittatták, lemosták és később, mikor kissé magához tért, frissen sült kusz-kuszt adtak neki. A kereskedő lassan ráeszmélt arra, hogy hol van, tehát amint kissé jobban érezte magát, kiállt a falu közepére és elénekelt Tangobo népének a «Good night sweetheart» kezdetű dalt. Erre az emberek félve házaikba menekültek, anyák eltakarták gyermekeik arcát és az idegent három lépésnyire sem merték megközelíteni. Black úr jól tudta, hogy mi vár reá, ha megtörik az

örültnek kijáró babonás tisztelet, ezért néhányszor napjában elénekelte a «Good night sweetheart»-ot és olykor táncolt is hozzá.

Később, hogy ne essen az egyhangúság hibájába, felfrissítette műsorát a «God save the King»-gel és a «Téli kertben minden este Mimit várom» kezdetű kupléval, utána, egy csődbe jutott maradékarukereskedőtől meglepő fürgeséggel eljárta a Doni kozákok nemzeti táncát. A törzs főnöke, Muklar bey alig tartózkodott az oázisban, állandóan martalócaival kószált rabolni. Felvilágosult gazember volt, de nem zavarta népe babonáit. Az új fehér varázslóval szemben várakozó álláspontot foglalt el. Ki tudja, mire lehet még használni?

Ekkor történt, hogy Black úr egy kitűnő ötlet segítségével váratlanul karriert csinált. Szó esett ugyanis arról, hogy az esős évszak beálltával lejönnek az Atlasz oldalából a berber pásztorok és az oázisban húzzák meg magukat. Black úr jól tudta, hogy a hatóságok minden erőfeszítése dacára a hegységben néhány hónapja, elharapódzott a száj- és körömfájás. Ezért egy napon kimeredt szemmel, két karját az ég felé emelve, beszédet tartott, amelyben közölte a néppel, hogy éjjel álmában a próféta vendége volt egy tál piláfra és kitűnő barátja ebéd után így szólt hozzá: «Mondd meg Tangobo népének, hogy az esős évszak alatt pásztorai ne térjenek vissza az oázisba, mert a rossz szellem van velük és a Tangobo nép állatai megdöglenek, ha befogadják a berbereket.»

Lilangu, a varázsló arca epeszínűre vált a dühtől. A jóslás itt állami monopólium volt, amit ő gyakorolt, haszonélvezetét megosztva Muktar beyjel, a főnökkel. Nyomban látta, hogy egy kontár tisztességtelen versenyét kell leküzdenie, tehát azonnal előállt és gúnyos mosollyal tudtára adta a népnek, hogy a tisztelt előtte szóló nyilván egy kalandor áldozata volt álmában, miután a próféta az éjszakát övele, Lilunguval töltötte el, hajnalig veregették egymás vállát, sőt a próféta még homlokukon is csókolt, azután kérte, hogy Lilangu nevezze őt igaz barátjának és adja tudtára a lakosoknak, hogy a hegyből lejövő pásztorok csak szerencsét hoznak, a Tangobo nép állatai sokasodni fognak és épp olyan egészségesek maradnak, mint ő maga, Lilangu. A tömeg boldogan fogadta a varázsló kellemes jóslatát és már-már dühösen fordult a konkurrens vátesz ellen, úgy, hogy ki tudja, mi történt volna, ha Black úr az utolsó pillanatban nem dalolja el a „Maxim a tanyám” kezdetű slágert, megfelelő tánclépésekkel kísérve előadását.

Sajnos azonban, Lilangu jóslata téves volt. A pásztorok behurcolták az oázisba nyájaikkal a száj- és körömfájást, a törzs állatállománya ijesztően pusztult, mire a lehiggadt öreg főnökéből álló tanács elhatározta, hogy másnap délelőtt a királyi fogadtatás után, szemközt az Anyák Házával, Lilungut négy teljesen egyforma darabra vágják. Ez a művelet kisebb mértani eltérésekkel, úgy ahogy sikerült is és a nép most már áhitattal hallgatta Black úr legcsintalanabb műsorszámait is. Ha nem lett volna vérbeli kereskedő, mint énekes-táncos artista már egész jó elhelyezkedést talált volna a törzsnél. De most már jobb módszert ismert fel arra, hogy hasznosítsa a varázslói állást. Összehívta tehát a lakókat, közölte velük, hogy elvonul a tengerparti barlangba, beszélgetni a prófétával, aki randevut adott neki az említett helyen. Éjszaka kijött a barlangból, csónakba ült és a tengerparton egy nap alatt szépen felevezett a közeli Mogadorig, itt átnézte a lapokat, elolvasta a meteorológiai jelentést, amely szerint az Atlasz magasabb részein erős havazás van, ennek következtében a beálló olvadással rövidesen megtelnek újra a kiszáradt medrek, az úgynevezett wadik és néhány napon belül rendkívüli esőzések várhatók, némi hősüllyedéssel. Ezek után eltette cvikkerét, fizetett és távozott. Éjfélkor, mintha a barlangból jönne, megjelent a tábortüznél.

- Tangobo népe! Beszéltem barátommal, a prófétával! Azt üzeni nektek, hogy jól érzi magát! Kér benneteket, hogy foltozzátok meg csónakjaitokat, mert a szárazság ujholdig véget ér! A wadik ismét megtelnek vízzel, sok-sok eső esik, amitől kizöldül minden és jó termés lesz.

A nép ámultan hallgatta.

- A próféta megparancsolta nekem, hogy ne énekeljek többé Tangobo népének.

Ennek szemmeláthatólag örültek. Megelégedett mormogással vették tudomásul, hogy a próféta mégsem hagyja cserben az igazhívőket.

- Ezentúl a barlangban fogok lakni és ti minden hónapban sok-sok arékabelet, elefántcsontot és gumit hoztok nekem. Mennél többet hoztok, annál többet fogok jósolni, mert a próféta magáhozragadja a ti adományokat, hogy a szegénysorsú holtak lelkeinek legyen miből élni odafenn.

- Ezt nem értem - jegyezte meg az egyik főnök.

- Mégis így van. A próféta szavai olykor érthetetlenek. Különbösen is a fő az, hogy ti elhozzátok az árut, a többi az ő dolga.

És távozott. Muktar bey összeráncolt szemmel nézte, de nem szólt semmit. Végre is a szárazság bizonyára nem fog napokon belül elmúlni és akkor ezt a varázslót is felszeletelik, mint Lilungut. Azután ő maga lesz a varázsló. Azt az üzletet többé nem adja ki senkinek.

Muktar bey azonban tévedett. Néhány nap múlva igenis elmúlt a szárazság és rohanni kezdtek a wadik. Muktar bey az ujját sem emelhette fel a jós ellen és a nép hordta barlangjához az elefántcsontot, meg az arékabelet. Black úr ezt meg is érdemelte. Mindegy, hogy jósnak, vagy varázslónak nevezték-e. Ő fáradtságos munkával meteorológiai intézetet tartott fenn a törzs számára, amiért kétségtelenül ellenszolgáltatás járt. Hogy a hőszüllyedés köbméterenkénti nyomása és az időelemek várható értékei Tangobo számára átdolgozott formában kerültek közlésre, ez mitsem változtat az értesülések fontosságán, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy a legkevésbé vad európai törzsek sem értik a meteorológiai jelentéseknek tengerszintre való átszámítását és hivatalos nyelvezetének egyéb hajtásait.

Így történt, hogy Black úr, mint hivatásos varázsló időnként megjelent a mogadori kávéházban, sanyarú arccal átfutotta a lapot, beszélgetett a vásárosokkal, töltőtollával feljegyzéseket készített, azután visszament népéhez, mint aki a barlangból jön és értesüléseit kinyilatkoztatta. Közölhette volna velük ezt egyszerűen is, de az afrikai népeknél csak az számíthat érvényesülésre, aki úgy mond igazat, mintha hazudna és a tényeket az emberek fantáziájához és babonáihoz alkalmazza.

Egy szép napon megharsant a kürt a helyőrség udvarán, Johnson százada felsorakozott, kiosztották a tölteket, egy kapitány állt a menet élére, kitérték a rácsoskaput, azután elvonultak. A tizedestől megtudták, hogy Bagomirban Tangobo határmenti helyőrségét váltják le. Átvágtak az Atlasz nyugati lejtőjén és erőltetett meneteléssel reggelre elérték a sivatagot.

Most azután itt volt a kaland! Az igazi légionista kaland. Ötvenöt fokos hőségben, óránként öt perc megállással harminc kilométert menetelni naponta. Johnson meg volt győződve róla, hogy a szíve itt fogja felmondani a szolgálatot. Felhasadozott szájjal, dagadt nyelvvel, portól kisebesedett szemmel, összekarcolt gégével vonszolták magukat a homokhullámok között, bokáig a porban. Johnson szíve azonban nem mondta fel a szolgálatot. Mellette egy tizennyolcéves fiú úgy halt meg menetelés közben, mint akit villám sújtott. Egy másik letépte a felszerelést és üvöltve rohant neki a sivatagnak, megkötözve vitték tovább a szekéren és szörnyű volt hallgatni tébolyult éneklését. Johnson pedig rendkívül kimerülten, de ment, ment, mint valami gép.

A menetelés nem tartott soká, két nap múlva megérkeztek Bagomirba. Kis erőd volt a sivatagban, mindössze néhány pálma állt körülötte elszórtan, kevés alang-alangfű között. Lakója nem volt az oázisnak, csak egyetlen hatalmas négyszögű sátorban élt egy vén, vak

tuarég vendéglős néhány családtagjával. Átutazó cserekereskedők pihentek itt meg nagyritkán és némi árut hoztak északról, amit a katonák között el lehet adni: pipaszurkálót, öngyújtóbelet és zsebnaptárakat, amelyek évjárat tekintetében a legfinomabb óborokkal vetekedtek.

Az őrmester és a kapitány a kísérőszekerekkel és a leváltott helyőrséggel visszafordultak Mogador felé. Bagomirban csak a közlegényeket váltották le, az altisztek maradtak. Az ujonnan kinevezett kapitány még nem érkezett meg, tehát az őrmester volt korlátlan ura a különítménynek. Szélesvállú, borotvált arcú, hiúz kifejezésű ember volt Rayonne sergeant. Arcát az orruk elé tartva, egyenkint mustrálgatta végig a glédában álló legénységet.

- Komisz helyre kerületesek! Ez a legkutyább helyőrség a gyarmaton. És én vagyok a legkegyetlenebb őrmester. Itt nincs gyengélkedő és nincs beteg, itt szolgálat van vagy haláleset. Értitek? Rompez!

Szinte élettelenül zuhantak végig az ágyakon és egy vizes pokrócot terítettek az ablakra, mert a beözönlő nap még lehúnyt szemhéjukon át is elviselhetetlenül bántotta őket, a levegő pedig olyan izzóvá hevült, hogy némelyik csak tehetetlenül tátogatta a száját és úgy érezte, hogy meg kell fulladnia.

Ez volt hát a kaland. Meg kellene írni egyszer egy népszerű regényben, gondolta Johnson, hogy itt milyen bűdös van, milyen unalmas, az emberek hogy utálják egymást, nincs, akivel egy közvetlen szót beszéljenek, a hálótermeket bagó, izzadság és vöröshagyma fullasztó párája üli meg. A szalmazsákok százlábúaktól hemzsegnak, egyik nap múlik, mint a másik és mindig csak az örjítően egyforma vakító, sárga homokhullámok, krémszínűen izzó ég, a vén vak arab artikulátlan dúdolása, miközben az ember testéről undok, apró erecskében patakszik le a verejték.

Azután változatosság is jött. Megérkezett egy kapitány két tiszttel. A környékbeli törzseknél túrheterlenné váltak a rablások. A helyőrség létszámát szaporították. Értheterlenné vált, hogy a francia katonák közelében nyugodtan portyázik az ismeretlen rabló, akiről jól tudták, hogy Muktar bey, a szabad Tangobo ország ura. Csak éppen bizonyíték nem volt, hogy lecsapjanak rá. Ezért elhatározták, hogy rendszeresítik az örjáratokat. Aznap nyomban kiküldtek húsz embert, hogy menjen el felderíteni a Kifra-oázisig vezető karavánutat és visszafelé érintsék Bu Malem falut. Az örjárat soha többé nem tért vissza. Kifra-oázist kirabolták és felgyújtották a rablók, utána lesből rajtaütöttek a közeledő örjáraton. Másnap az új örjárat létszámát fölemelték, melléjük adtak két kiskaliberű gépfegyvert. Egyben erősítést kértek Marokkóból.

Ebbe az örjáratba beosztották Johnsont is. A csapatot most már nem bízták altisztre. Zarnac hadnagy vezette. Johnson szeretett volna meghalni. Félt a kintól. Úgy érezte, küzdenie kell a sors ellen, amely azt akarja, hogy a kifejlődött betegség pusztítsa el lassú, szörnyű halállal.

A szállongó porszemecskék fémszerűen csillogtak az éles holdfényben. Mint valami sarki hómező, elhagyatottan, ezüstfehéren terült el a sivatag a világos éjszakában. Óvatosan haladtak előre néhány órán át.

Az egyik homokdomb mögöl váratlan sortúz ropogott rájuk. A katonák mintaszerű fegyelemmel szóródtak szét, kisebb buckákkal fedezve magukat és szintén megnyitották a tüzet. Hajnalodott. A hollandi festő Johnson mellett eleresztette a puskát, szétcsapta a karját és a hátra fordult. Meghalt. Azután oldalról is tűz alá vették őket. Ott is arabok bujtak meg. Egy-egy burnusz elővillant olykor valamelyik domb mögöl. Azután mind közelebb és közelebb kúsztak az arabok, hiába tüzeltek rájuk, számbeli fölényük minden veszteséget elbírt. Csak jöttek, jöttek...

- Most! - mondta magában Johnson. - Most tehát vége a komédiának, szép, érdekes, nagyszerű halál. Szép volt a kaland is és Edit remélhetőleg megtalálja majd a boldogságot máshol.

Mikor rohamot vezényeltek, elsőnek ugrott ki a fedezék mögül, szuronya egy szakállas arabnak a nyakán szaladt át, azután megfordította a fegyvert és valami őrjöngő jókedvvel, a mitsem kockáztató ember elszántságával csapkodott maga körül, fejekre, mellkasokra, kardot emelő öklökre, eszeveszetten, extázisban.

Csodálkozva látta egyszerre, hogy nincs körülötte senki, vonagló burnuszok hevernek a földön és a sebesült hadnagy kilótt revolverét tartva, a homokban térdelve felnéz rá:

- Jól van, légionista! Ilyent még nem láttam!

A légionisták első rohama megállította az arabokat. Visszahúzódtak vagy száz méternyire a homokdombok mögé. A katonákat magával ragadta Johnson elszántsága. A rablókát meglepte a váratlan, szilaj roham. De hiába volt minden. A katonák nagy része elhullott, sokan megsebesültek és az ellenfél ismét támadott.

Johnsonnak egy lövés átlukasztotta a kabátujját, egy kardvágás lecsúszott a vállszíjáról, végighasította a zsebét.

A második roham már elpusztította volna őket, mindössze tizen álltak egy homokdomb aljában, ahová Johnson a tisztet is bevonszolta. A rájukrontó arabok lepassztották a katonák számát négyre.

Ekkor megszólalt a gépfegyver. Szahariánok érkeztek. Mogadorból küldték ki őket, hogy hozzák rendbe az elpusztított oázist, meghallották a lövöldözést és nyomban elindultak a szorongatottak segítségére. A rablók menekültek. A szahariánok tevéi alkalmatlanok voltak arra, hogy a kitűnő lovakon nyargaló martalócokat sikerrel üldözzék. Összeszedték a sebesülteket, szekerekért küldtek az erdőbe és hajnalra visszaérkezett a szerencsétlen őrjárat. Mindössze tizenöten maradtak életben, ezek közül tizennégy súlyos sebesült.

Csak Johnstont nem érte egyetlen karcolás sem. A második roham előtt a sapkáját is átlőtték és egy rettenetes kardvágás tőből szelte le a tölténytáskáját.

Ebből is láthatjuk, hogy a halál nem olyan, mint a jégbehűtött málnaszörp, amit bárki megrendelhet, ha gusztusa van rá.

Mr. Johnson szeretne meghalni, de csak szellem lesz

Johnson katonai pályája kezdett nekilendülni. A sebesült tiszt jelentése nyomán napiparancsban dícsérték meg, huszonnégy óra szabadságot kapott és fölterjesztették a légió becsületrendjére.

A rablók szemtelensége egyre tarthatatlanabbá vált. Bámulatos szerencsével csaptak le kisebb őrzőjáratokra és csodálatos módon kerültek ki minden jól felszerelt osztagot.

Johnson egy alkalommal harmadmagával tért vissza hús közül, máskor tizedmagával érkezett meg és hetvenen maradtak a sivatagban. Ekkor már kezdett komolyabb lenni számára az ügy, mert végre egy golyó súrolta az arcát és széles sebhelyet hagyott maga után. Később egy díszszemlén kitűzték mellére a becsületrendet és meglenggették feje felett háromszor a trikolórt.

Bu Denibnél a rablók felgyújtották az oázist és az oltására kivonult légionistákat is leölték, kardélre hányták az egész lakosságot, felkoncoltak egy fél század szpáhit, azután elmenekültek. Másnap hajnalban, vonszolva magát, szinte hasoncsúszva, megjelent az erőd előtt a porban Johnson. Fölvitték az ezredirodába és mire letették a foszladozó bőrkanapéra, azt hitték, hogy nincs már élet benne. Szakadt ruhája alatt alvadt vérral és korommal volt fedve minden porcikája, foszlányokba szakadt ruhája több helyen beleragadt a sebeibe. Azután lemosták és kiderült, hogy hihetetlenül sok horzsolás, karcolás, ütésektől származó kék folt, valamint zúzódás borítja, de egyetlen veszélyes sebe sincsen.

Ez időtől fogva úgy hívták, hogy „Halál fia”. A légionisták szerint ilyen kivételeket a halál csak az édes fiával tesz. Johnson tragikomikusnak találta ezt a helyzetet. Szóval, ha meg van írva a fuldoklás és a görcs, akkor ő hiába kívánczik a hősi halál után. Vagy talán előbb-utóbb önmagának kell elintézni egy golyóval az ügyet?

Közben ismét elsőrangú alkalma nyílt rá, hogy régen húzódó ügyét a halállal végre a lovasi szabályai szerint fegyveresen és szemtől szembe intézze el.

A legutóbbi támadás után kétségtelen volt, hogy Tangobót nem lehet tovább túrni a környéken. Meg kell szállni. Milyen egyszerű lenne az egész, ha rájuk lehetne bizonyítani egy támadást, ha elhurcolnának néhány katonát, vagy valami erőszakosságot követnének el, ami kétségtelen és okot ad arra, hogy megszállják ezt a nyavalyás kis rablóállamot.

A véletlen segített rajtuk. A bagomiri helyőrség vendéglőjében egy átutazó arab felismerte valamelyik szőnyegben a saját tulajdonát. Kifra-oázisból menekült a rablótámadáskor, ott hagyta mindenét, tehát ez a szőnyeg csakis valamelyik rabló útján kerülhetett ide. A nyomozás megállapította, hogy a vendéglős egy Gázi nevű tangobói pásztortól vásárolta.

- Az eset most már egyszerű - mondta az ezredes este a két tisztnek. - Elküldünk egy katonát Tangobóba, hogy tartóztassa le és hozza el Gázit, a pásztort.

- Ugyan! Mielőtt ez a katona két lépést tehetne az országban, darabokra tépik.

- Akkor természetesen nyomban lecsapunk rájuk!

Megértették. Egy embert fel kell áldozni, hogy okuk legyen elejét venni a további rablásnak és gyilkolásnak.

- Megjegyzem... hm... alapján véve nehéz ezt a parancsot kiadni - dühöngte az egyik tiszt.

- Találok majd katonát, aki önként jelentkezik.

- Hol?

- A kantinban. A légionistákkal azt csinálsz, amit akarsz, ha eltalálsz a hangot.

A kantinban olyan füst volt, mintha kiesett volna egy kályha csöve. Egy sarokasztalnál négy német komor arccal, méla basszushangon, érzelmesen énekelt: „Oh Tannenbaum, oh Tannenbaum...” Fenyőfákról énekeltek. Karácsonyi dalt. És bizonyára látták is ezeket a fenyőket, hólepte ágaikkal, amelyek mint dermedt gyermekkezek nyúlnak ki a törzs felső részén. Valószínűleg a kantin büze helyett karácsonyi gyertyák ünnepi szagát érezték. Egy másik asztalnál az alacsony, kövér Krimalsky és az óriás, kopasz Korzakoff kártyázott. Különböző alig voltak beszélő viszonyban, kizárólag a legszükségesebb bemondásokra korlátozták mondanivalóikat és hogy a további undok nézeteltérésnek elejét vegyék, mindkettő kitétte maga mellé rohamkését az asztalra.

- Ön elfelejtett tizet befizetni - szólt kurtán Krimalsky, mert általában a huszadik parti után már „önözték” egymást. Korzakoff jegesen válaszolt:

- Ön ne figyelmeztessen engem. Egy olyan ember, aki az ötödik ásszal csinálja az utolsó ütést, az én számomra erkölcsi halott.

Egy másik, hatalmas asztalnál tizenötven beszéltek egyszerre, egyik sem hallotta a másikat, azért mind jól mulatott azon, amit saját maga mondott. A söntéspolcon egy békebeli fonográf a Kék Duna-keringőt nyekeregte, de már két perce ugyanabban a kivájt járatban szaladt a tű, ugyanazt a csonka taktust ismételte, mint valami zakatoló vonatkerék. Ezt a képet a pálinka, a fegyvertisztításhoz használt viasz, a Caporal-cigaretta és valami romlott halféle szagegyvelege tette tökéletessé.

- Gardez vous! - kiáltott a tizedes és úgy ugrott fel, hogy messze repült alóla a szék. Rövid robajjal feszesen állt mindenki az asztala mellett a belépő kapitány felé nézve. A hirtelen támadt csendben csak a gramofon tűje ismételte ugyanazt a csonka taktust, körbeszaladva tehetetlenül a kimélyült járatban, mint valami megkergült, ketrecbe zárt vadállat.

- Csak üljetek le, fiúk! Csak úgy, mintha itt se lennétek! A kantin szent dolog, halló! Kantinos, egy groggot, jó rumosan, közlegény-módra!

Mindenki visszaült a helyére. A légionista nem tiszteli a feljebbvalóját, ha nem muszáj, tehát rövidesen minden a régi lett, éneklés, veszekedés, nevetés.

A kapitány megfogta a söntéspolcra tett groggot, odavitte a hosszú asztalhoz és leült.

- Ide hallgassatok fiúk. Volna egy csecsebecsém, amit valamelyiktek elküldhetne a szeretőjének, vagy a rokonainak. Olyasfajta, mint mondjuk, egy elsőosztályú légionista érdemkereszt, amit őrmesteren alul még ritkán kapott katona.

Csend lett.

- Mondom, csak olyan jelentkezzék, aki beéri azzal, hogy a szeretője kapja meg egy szép levél kíséretében a rendjelet.

- Miről lenne szó, mon commendant? - kérdezte Rollins.

- Egy halálosan vakmerő vállalkozásról, amiért cserébe a légió érdemkeresztje jár. Gondoltam, valaki esetleg használhatja itt, de ha nem, akkor találok rá embert más századnál.

Erre már többen felugráltak, de Rollins megelőzte mindet:

- Alázatosan jelentkezem kapitány úr.

- Helyes. Holnap elmegy Tangobóba, letartóztatod Gázit, a tolvajt, mert alaposan gyanúsítható, hogy résztvett Kifra oázis kirablásában.

Néma csend lett. Akik az előbb felugráltak, most kissé elhúzódtak. Rollins arcából hirtelen úgy lement minden vér, hogy elszürkült az ajka. Halálos ítélet sem jelenthet biztosabb véget. A légionista bátorsága nem ismer határokat. Hacsak egy tizedrész lehetősége van arra, hogy életben maradjon, bízik ebben a valószínűtlen sanszban és dalolva megy a sorsa elé. De itt egyetlen esély sem volt. Ez a Rollins alig mult húszéves, a szeme csak úgy fénylett a fiatal-ságtól, hatalmas, ép fogai talán a patkószöveget is elharapták volna és úgy tudott kacagni, hogy vidámságával túlharsogta a kantint. Most ott állt halálraítélve.

- Természetesen, ha meggondoltad magad, fiam... - mondta kissé bizonytalanul a kapitány.

- Jelentkeztem, mon commendant és további utasításokat kérek - felelte határozottan. De mielőtt a kapitány felelhetett volna, valamelyik szomszédos asztaltól Johnson lépett oda, könnyedén és vidáman. Végre ütött az ő órája:

- Alázatosan jelentem, mon commendant, hogy két hónappal régebben szolgállok, mint Rollins, tehát rangidősnek számítok és így az elsőbbség engem illet meg.

A kapitány végignézte. Szóval van a légióban olyan ember, aki teljesen tudatában a feladatnak, elvállalja. Ezt nem hitte volna.

- Igazad van. Katonáéknál első a sorrend. Sajnálom, Rollins, nem fogadhatom el a jelentkezésedet. De megjegyeztelek magamnak. - És mintha nem vette volna észre Rollins ernyedő arcvonásain a megkönnyebbülést, Johnsonhoz fordult.

- Huszonnégy óra szabadságot kapsz. Holnap este hatkor menetkészen jelentkezel nálam a századirodában. Rompez. Jó mulatást, fiúk.

Odadobott egy pénzdarabot és elment.

A helység egyetlen privát helyén a sátorponyvából álló vendégfogadó előtt megállt egy teve, amelyen egy szokatlanul magas, burnuszos ember ült. Miután leszállt a nyeregből és levette lebernyegét, kiderült, hogy nem is olyan magas, csak az a furcsaság tette szokatlanná az alakját, hogy burnusza alatt keménykalapot visel. Mondanom sem kell, hogy e speciális sivatagi utas Black úr volt, a varázsló, a próféta régi cimborája és Muktar bey népének meteorológusa. Kénytelen volt ezzel a kerülővel Mogadorba menni, miután a város kikötője himlőeset miatt vesztegzár alatt állt. Ezért teveháton, a sivatagot érintve, járta az útját, értesüléseket és készpénzt szerezve a csempészárúért.

Egy kis tízéves arab fiúcska elvezette az állatot.

A vak arab vendéglős jól hallotta, hogy teve állt meg kint, tehát így üdvözölte a belépőt:

- Szálem...

- Van szerencsém - felelte a látnok, megemelve keménykalapját, azután leült. - Feketét kérek cukor nélkül és ha van valami ujságja. Mozgás, öregem.

A vak ember elképedt. A burnusz, a teve és a kifogástalan tájszólású arab nyelv ijesztően összeegyeztethetetlen volt ezzel a stílussal. Hozta a feketét, azonfelül két ujságot, amelyek közül az egyiket Black úr nyomban félretette, miután kiderült, hogy betöltendő állások hirdetésével foglalkozó szaklap és „Lokalanzeiger” néven Berlinben jelent meg a balkán háború idején. A másik ujság egy algiri lap volt. A varázsló nyomban feltette drótcsiptetőjét, amelyet egy biztosítótű segítségével barna cipőzsinórral rögzített a felső zsebéhez és buzgón tanulmányozta az időjárás rovatot. Már éppen jegyezni kezdte, hogy nyugatról élénk esőzések várhatók, mikor a következő hirdetést pillantotta meg:

Utazzunk Stockholmba
az Olimpiászra!

Utálattal dobta el az ujságot. Közben a vak arab odakuporodott melléje a gyékényre. Kávét tett maga mellé és cigarettát sodort.

- Merről jössz idegen?

- Délről.

- Arrafelé most bizonytalan az út. Azt mondják, a tangoboiak nagyon kegyetlenek.

- Mi?! - kérdezte kissé idegesen és lehajtotta a fejét, hogy csiptetője felett kinézve jobban lássa az arabot. - Honnan tudják, hogy a tangobóiak?

- Tudják, hogy ők a gyilkosok. De már nem tart soká...

- És miért, ha szabad tudnom, kedves üzletvezető úr?

Az öreg maga elé meredt világtalan szemeivel és csak ennyit mondott:

- A próféta kezei hosszúak.

- Na és? Ez születési hiba. Nekem van egy unokafivére, az csámpás. Mennyiben tartozik Mohammed végtagjainak mértéke a tangobói nép előrelátható sorsára?

- Rövidesen letiporják őket, megjósolhatom.

Black úr felhördült:

- Maga akar nekem jósolni?!

- A tangobói nép csillaga letűnőben van - folytatta a vendéglős. - Az előbb katonák jártak nálam. Holnap elküldenek egy légionistát Tangobóba, hogy letartóztassa Gázit, a tolvajt.

Black úr döbbenetesen emelkedett fel:

- Mi?... Megőrültek? Hiszen...

- Azt a katonát széttépik. A rumiknak van eszük. Mindig úgy kezdődik a leigázás, hogy ezeket a védtelen légionistákat bántják.

- Hm... értem...

- Van a rumik között egy katona. A Halál fiának hívják. Azt küldik ki holnap, hogy tartóztassa le Gázit, a tolvajt.

- Ott áll éppen a mangrove-fa alatt - mondta hirtelen a fiúcska és kimutatott a sátor előtti térre. A varázsló egy szépen dekorált légionistát pillantott meg. Nyomban felismerte azt a katonát, aki Mogadorban megmentette. Jobb arcán vörös vonal húzódott. Golyó súrolta valamelyik harcban. A zöld, kör alakú nagy jelvény (a légió becsületrendje) és egy ezüst vitézségi érem csillogott zubbonyán a napfényben.

- Hogy hívják ezt a katonát?

- A Halál fia. Nem fog rajta a fegyver, bátor és szerencsés. Az igazi neve, azt hiszem, Johnson.

Ő az! Black úr visszaemlékezett a gyomrának feszülő rohamkésre.

- Nem érdekelnek ezek a marhaságok, fizetek - mondta. - Egy feketém volt.

Kiment, feltette a keménykalapját, tetejébe a burnuszt, tevéjére ült és elsietett olyan gyorsan és szórakozottan, hogy drótcsiptetőjét az orrán felejtette és most olyan volt mélabús arcával, mint a sivatag szelleme, aki egy vénasszony alakját öltötte magára.

Virradt. Johnson könnyű léptekkel sietett át a Tangobo-folyó felé elterülő ritkás palmaerdőn. Az afrikai éjszaka nulla alatti hőmérséklete finom dérrel vonta be a sok furcsaalakú növényt és amint az ébredő föld tulsó oldaláról érkező nap első hús sugarai végigterültek a tájon, millió és millió olvadt csepp ragyogott fel szivárványszínűen.

Igazán kitűnően érezte magát. Ment meghalni és fütyürészett. Így képzelte el. A hűvös reggeli levegőt a thimián fű átható, de kellemes szaga töltötte be. Ahogy elérte az erdő szélét, már fel is tűnt a rablóország első duárja, mögötte néhány jókora kunyhó, némelyik cölöpre építve. Csak ment, ment egyenesen és rendíthetetlenül. Nem félt, inkább valami különös izgalmat érzett és Editre gondolt néhány másodpercig, mintegy búcsúzva. Felrémlt előtte a Piccadilly Circus forgalmas környéke is, Grimm úr, amint a parcellák tervrajzát nézi örökké elégedetlenül, nehogy dicséretével anyagi várakozást ébresszen valamelyik alkalmazottjában...

Elérte az első duárt. Három arab jött elő a kunyhó mögül, felfegyverzett, hatalmas martalócok. Még egy másodperc az élet - gondolta Johnson.

A három rabló észrevette. Meghökkenek. Azután egészen váratlan dolog történt. Szemüket eltakarva, arcra borultak a földön. Hát ez mi? Az áldozatért mondandó halotti imádság lenne? Az arabok azonban nem mozdultak a földről. Emelt fővel, egyenesen nekivágott a főtérnek, ahol tucatjával ácsorgtak a falu lakói. Tíz lépés sem választotta már el a néptől, mikor néhányan észrevették.

Akik a közelében voltak, a földre vetették magukat, a távolabb ácsorgók szétszaladtak, mintha egy vágató szpáhiezred érkezne és mocskos gyermekeiket magukkal ráncigálva elbújtak kunyhóik mélyén.

Johnson úgy állt egyedül a főtéren, mint egy birka. Nyitva volt a szája, hülyén nézett jobbra-balra, azután megrázta néhányszor a fejét, mint mikor a szenvedélyes feketekávéivó a csészét mozgatja meg az utolsó korty előtt, hogy felkavarodjék a kávé alja. Megvesztek ezek?

Körüljárt a faluban, de a földreborult alakok nem mozdultak és senki sem jött elő a kunyhójából. Végre is odament az egyik földreborult kétméteres martalóchoz és hogy lelket öntsön beléje, biztatóan oldalbarugta néhányszor.

- Ember! A marokkói szultán küldött, hogy letartóztassam Gázit, a tolvajt.

- Minden szavad parancs, hatalmas fia a halálnak.

- Tessék? - Zavarbajött. Mi ez, népszerűség, vagy téboly?

- Hozzátok elém Gázit, a tolvajt.

Egy perc múlva ott állt előtte Gázi, a tolvaj, rogyadozó lábakkal. Ugy látszik, ez nem álom. Mi üthetett ezekben? Nem kérdezősködött sokáig, megkötözte a tolvajt és vezette magával.

- Most mondd meg nekem Gázi, hogy miért borultak arcra és miért rettegtek úgy a próféta kötélre való hívei?

- Oh szent fia a halálnak...

- Várjunk. Honnan tudod, hogy engem így hívnak?

- A varázslótól. A varázsló éjszaka összehívta a népet, nagy tüzet gyújtatott és jövendölt. Ugyanis barlangjában megjelent a próféta és üzent a tangoboiaknak: „Mondd meg a népemnek, hogy reggel megjelenik a Halál fia Tangobo falujában katonaruhában. Lesz rajta egy zöld és egy ezüstsínű jelvény, amilyenből sok van az öreg rumi kuty... katonáknak, arcát megjelölte Allah egy vörös sebhellyel. Ez a szellem szemében hordja a halál hatalmát és Gázit, a tolvajt elviszi magával, hogy a Morhut lángjaiba dobja, mert Gázi a sátrában egy fél elefánt-agyart ázott el a gyékénye alá és ezt az agyart mult hónapban lopta a varázslónak szánt

adományból. Ezért rumi katona képében eljön érte a Halál fia. Adjátok oda Gázit a szellemnek és az elefántcsontot a varázslónak. Akkor béke lesz Tangobo népén. Aki megérinti, vagy megsebzí a Halál fiát, annak sivatagi tűz égeti vörösre a szemét és holtá napjáig az elátkozott kolduló, vak glauákkal bolyong oázisról oázisra.” Ezt mondta a varázsló és még sok mindent, ami azokkal történni fog, akik a Halál fiát bántják.

Johnson töprengett.

- Mondd csak Gázi, hogy néz ki ez a varázsló?

- A varázsló fehér ember, kis bajusza van. Két foga olyan, mintha aranyból lenne. Ezt a prófétától kapta emlékül néhányezer év előtt egy mennyei összejövetelen. Nagyon szép ember. A két füle olyan, hogy kis elefántokra emlékeztet és sokszor dug a fogai közé egy egészen apró fűcskát.

Lehetetlen volt a leírás alapján tévedni. Ez Black úr. Hogy a csudába lehet valaki pénzkölcsonzó, csempész és varázsló egyszerre? De ami sokkal különösebb: honnan szerezte kitűnő értesüléseit a varázsló? Hónapok óta keresik azt a kémet, aki Muktar beyt állandóan pontosan informálja és annyi jó katona halálát okozta már. Black úr lenne? Vagy pedig megtudta, hogy Johnsont szemelték ki a küldetésre és revansképpen most ő mentette meg a légionista életét? Nem látott világosan. Vajjon kötelessége most feljelenteni Black urat? Vagy hálátlanság lenne tőle, ha ezt tenné?

Késő délután volt, mikor feltűnt távolról az erőd. Ahogy közeledett és az őrszem jelentette, a tisztek hitetlenkedve jöttek fel a bástyára. A messzelátó azonban szemük elé hozta a légionistát és a megkötözött arabot. A helyőrségben valósággal felbomlott a fegyelem. A katonák a tisztek körül tolongva ágaskodtak, megtöltötték a délnyugati mellvédet, egyre többen és többen nyüzsögtek, kiabáltak, izgatottan hadonásztak és a légionista csak közeledett a megkötözött arabbal. A kapitány, aki valahogy nem jól aludt az éjszaka, kimeredt szemmel bámulta a két közeledőt és mikor a kapuhoz értek, harsányan elkiáltotta magát:

- „Aux armes!”

Felharsant a kürt és a fegyverbe szólított legénység másodpercek alatt merev glédában sorakozott fel az erőd udvarán. Ez a fogadtatás csak igen kitűnő katonai személyiségeknek jár. Mikor kinyílik az erőd kapuja, az őrmester elkiáltja magát:

„Gardez vous!”

A vezényszóra minden fegyver egyetlen mozdulattal a vállról a test hossz tengelyével párhuzamos vonalba kerül és valamennyi arc az érkező felé fordul. Az érkező Johnson közlegény és egy megkötözött arab.

A tisztek önkéntelenül sapkájukhoz emelik egy másodpercre a kezüket.

A kürt pedig szakadatlanul fújja a „fegyverbe” jelzést.

Johnson belátja, hogy élet ellen nincs orvosság

A halálra rémült Gázit a tisztek magukkal vitték Marokkóba. Ebből a fiúból kellett kicsikarni a bizonyítékot Tangobo népe ellen. Az erőd ismét az őrmester uralma alá került. Amíg a tisztek ott tartózkodtak, fékezte magát. Most azonban Rayonne őrmesterből kamatostól áradt a kegyetlen rosszindulat. Naponta nyolc-tíz pelottera ítélt baka futott körbe, kövekkel megrakott zsákkal a napon, amíg összeroskadt.

Közben megjött Johnson érdemkeresztje és előléptetése örvezetővé. A Halál fiáról megemlékezett a gyarmati sajtó és bekerült a párizsi lapokba is. Az őrmesternél ez nem javított a helyzetén, sőt.

- Ha azt hiszi, hogy nekem imponál a szerencséje, akkor téved! És ha elkapatja magát, majd megtanítom, hogy a légióban egy örvezető nulla! Érti? Nulla!

Johnson olyan szelíden és derűsen nézett rá, hogy az őrmestert kis híján megütötte a guta mérgében. Miután az altisztet mégsem üldözhette kedve szerint, minden gyűlöletét a szerencsétlen fiatal Rollinsra összpontosította, mert úgy látta, hogy jó barátságban van Johnsonnal. A kantinban lejátszódott jelenet óta a fiú mindenképpen igyekezett háláját és szeretetét kimutatni az örvezetővel szemben. Ezért először nyolc nap börtönt szózott rá az őrmester. Azután a légióban régen tilos „en crapodin” módon karikára kötözve egy ponyvával letakart verembe dobta két napra.

Váratlanul azonban megélnékült a környék. A közelben egy páncélos osztag ütött tanyát és távol a sivatagban a szpáhik fehér sátrai tűntek fel egy napon. Bu Malemet megerősítették egy század szenegáli vadásszal. Ez katonai nyelven annyit jelentett, hogy Tangobo megszállására készültek. Az eset előzményeképpen a Sidi bel Abbas-i katonai fogházban vallatóra fogták Gázit, a tolvajt. Nem lehet tudni, hogy mennyi ideig foglalkoztak vele, de valószínűleg igen hatásos eszközökkel beszéltek a lelkére, mert Gázi rendkívül érdekes dolgokat vallott. A vallomások alapján érdekes körözvény jelent meg. A rádió is hírül adta mindennap, ott függött a városok hirdetőoszlopain, forgalmasabb uccák házfalán és az oázisok palmafáin:

20.000 FRANK JUTALOM

annak, aki kézrekeríti, vagy megöli
az ismeretlen nevű **hazaárulót**

A fenti szöveg alatt Black úr pontos személyleírása következett. Végül megemlíti róla, hogy Tangoboország rabló népét állandóan tájékoztatja és ezzel számos francia katona és polgári lakos legyilkolását idézte már elő. Aki a hazaárulót megöli, húszezer frank jutalomban részesül. Egy hét múlva kétszáz légionista erődítést kezdett építeni titokban egy erdei részen. Valaki azonban ismét elárulta őket, Muktar bey rajtuk ütött, lemészárolta a katonákat és megszállta az erődöt. A plakátok szövege megváltozott. A marokkói szultán magánpénztárából százezer frankra emelte fel annak az embernek a jutalmát, aki Muktar bey kémét élve vagy halva kiadja a hatóságoknak.

Muktar bey közben kiépítette az erődöt, amelyet elfoglalt, megszállta a környező erdőt, valamennyi dombot és ki tudja, milyen sötét szándékú európai kezekből, kitűnő fegyverekkel készült a harcra. A francia hadvezetőség a háború esetére összevont századokat utasította, hogy ne kezdjenek támadásba további parancsig. Ez kellemetlen és megalázó volt. Néhány száz méternyire álltak az elfoglalt erődötől, tisztán látszottak az arabok és várni kellett. A

francia légió három százada, két század szenegáli vadász és egy teljes szpáhiezred ott állt mozdulatlanságra kárhozható, szemben a csúfolódó arabokkal.

Délelőtt kínos meglepetésben volt részük. Az éjszaka folyamán a két állás közé kitűzték Muktar bey emberei a lemészárolt katonáktól zsákmányolt francia trikolort és egy turbánt tűztek a tetejébe. Az embereket alig lehetett visszatartani, hogy ne menjenek rohamra minden vezényszó nélkül. A tisztek idegesen csapkodták csizmájukat, az altisztek felülmúlták önmagukat a káromkodásban. Egyszer csak Mérimée káplár kiugrott az állásból és néhány ugrással megindult a zászló felé. Amint lőtávolságra ért, megszólaltak a fegyverek. A káplár sziklák és fák mögé bukva fedezte magát. Két pálma között azonban, mialatt ugrott, golyó találta és odazuhant, hosszan csúszva a porban, néhány méternyire a trikolor mellé. De már útban volt a másik. Ezt az ügyetlen fickót, mielőtt az első szikla mögé bújhatott volna, szitává lőtték. Azután jött a harmadik és a negyedik is, a tisztek a fogukat szívták, elfordították a fejüket és idegesen járkáltak. A tizenötödik áldozat után a kapitány megragadta zubbonyánál az éppen induló légionistát. Szünet következett. Majd újra elindult egy katona.

- A Halál fia... A Halál fia... - mondják egymásnak a katonák. A mormogás végigfut a légionisták sorain, a szenegáli vadászokon keresztül a szpáhikon át a két tank műszaki osztagáig: «A Halál fia...»

Johnson ment a zászlóért.

- Most! - gondolta meglepedetten. Most végre sikerülni fog meszesedő szívereivel megelőzni a legcsúfabb elmúlást és itt halni meg gyorsan, romantikusan a becsületért, a lobogóért!

Nyugodtan, zsebredugott kézzel indult el a sziporkázó napfényben. Még néhány lépés és lőtávolságra kerül. Most ért az első katona teteméhez és nyugodtan átlépve rajta, halad tovább. Megszólalnak a fegyverek!

Vége!

Mikor az arabok meglátták a sebhelyes arcú katonát jellegzetes érdemrendeivel, ugyanúgy végigfutott köztük a mormogás, mint előbb a franciáknál: «A Halál fia... A Halál fia...»

Muktar bey dühödten üvöltött:

- Lőni, kutyák! Lelőni akkor is, ha maga a halál!

Erre valamennyien tüzelni kezdtek. És valamennyien azt gondolták magukban, hogy majd a másik lövi le, ő meg melléje céloz és szorgalmasan tüzeltek, csupa kitünő lövő, tehát egyikkel sem fordulhatott elő, hogy véletlenségből eltalálja Johnstont. Majd bolond lesz lelőni, hogy azután élete végéig a vak glaua törzssel koldulva kóboroljon oázisról oázisra.

Soha ilyen csodát!

...A gyarmati katonaság bibliai jelenéshez hasonló látványnak volt tanuja. Fiatalabb legények levették sapkájukat és keresztet vetettek, ősz őrmesterek megkísérelték, hogy emlékezetükbe idézzenek egy imádságot és marcona, vad bakáknak le kellett térdelniük.

Johnson nyugodtan, egyenletesen haladt, körötte félméteres felhőkben porzott a föld a lecsapódó golyóktól, az ellenséges állás a heves tüzelés következtében löporfüstfelhőbe merült, de a katona csak ment, ment, sértetlenül, zsebredugott kezekkel, átlépte a káplárt, elérte a dombot, felment rá és megragadta a zászlót. A golyók tömege másodpercek alatt foszlánnyá tépte a trikolort, a domb kavicsai csomóستól fröccsentek szét és ez az ember csak áll a domb tetején, azután magasra tartja a zászlót és meglengeti.

A francia katonaság rivalgása minden képzeletet felülmúlt. Azután valamennyien ezt ordították: «Jöjjön le, jöjjön le!»

Johnson azonban nem jött. Ő meg akart halni. Tehát várt a dombon. Majd ismét meglepette a trikolórt. A golyók mint rajzó méhek röpködtek körülötte, de nem is súrolták.

Azután leült, mert fáradt volt. De hiába: egy golyó sem érte!

Muktar bey a haját tépte, majd a szakállát, üvöltött és átkozódott. Végre elindult visszafelé, miután látta, hogy hiába vár. Egyenesen ment, magasra tartva a zászlót, szinte díszlépésben. És a golyók tucatjával füttyültek körülötte. Ilyen még nem volt! És megtörtént a csoda: sértetlenül visszatért a zászlóval!

A lelkesedés leírhatatlan volt. A katonák levegőbe dobálták a kalapjaikat és a kalapok helyett Johnstont emelték fel, úgy hordták körül üvöltve, öreg tüzérek, közlegények, hadnagyok és káplárok csókolgatták, ölelték. A kapitány csendet teremtett. Azután odalépett Johnson elé, levette saját melléről a legszebb rendjelet és odatűzte az őrmester zubbonyára.

A tangobóiakat visszaszorították az országukba. Északról megérkeztek az újoncok és így valamennyi helyőrség ismét elfoglalta régi állomáshelyét. Közben beállt az esős évszak és így előreláthatólag csak lassú állóharcok után foglalhatják el a franciák Tangobót.

Közben az erőd ismét Rayonne őrmester zsarnoksága alá került. Johnson teljesen kicsúszott a kezei közül. Előléptették káplárrá, bizonyos volt, hogy soronkívüli tiszthelyettes lesz és a hadjárat végén kihallgatáson fog megjelenni Párisban a köztársaság elnöke előtt. A „Halál fia” a francia lapokból a világsajtóba avansált. Az őrmester viszont egyre jobban gyűlölte és minden gyűlöletével a szerencsétlen Rollins életét tette pokollá. A fiú melankólikus lett, szeméin már a téboly ült.

Végsőkig feszítette a húrt, mikor az őrmester újabb három hétre megvonta a postát Rollinstól. A fiú tudta, hogy levelet kapott a menyasszonyától, ott van az ezredirodában és nem olvashatja el. Egy otthoni levél esetleg hetekre elviselhetővé teszi a szaharai garnizon sivár, monoton életét.

Elmult a három hét is. Johnson aki mindenféle módon igyekezett a fiút vigasztalni, vidáman kísérte az ezredirodához és kint várt rá.

Az őrmester meghallgatta a kérelmet és a jelentkezést, keskeny szemei szúrósan néztek és táguló orrcimpáin két gyors füstfelleget fújt ki. Azután felállt:

- Miután oldalfegyver nélkül jelentkezett kihallgatásra, fegyelmi büntetésképpen megtoldom a posta elvonását hat hétre. Rompez!

Rollins körül egyet fordult a szoba. A nyitott ablakon beözönlő napsugarak rezegve mosódtak el könnyein keresztül. Az őrmester hátratett kézzel néhány tempós lépést tett a szobában.

- Nem hallotta?! Rompez! - és ismét elsétált előtte, gögös, nagy, széles hátát fordítva a fiú felé. Dús arany vállrózsái minden lépésnél megrezdültek.

A következő pillanatban az írnok falon függő szuronyos puskája Rollins kezében volt, azután az „éguille” nevű hosszú, hegyes szurony markolatig szaladt bele az őrmester két vállrózsája között a hátába, olyan erővel, hogy a hatalmas testet a szemközti szekrénynek csapta, oda-szegezve a mellkasán keresztül. Csak egyetlen gurgulázó, csodálkozó hörgés hallatszott, recsegés és zuhanás...

Johnson beugrott az irodába. Álltak.

- Megöltem... - mondta Rollins csendesen. - Újabb hat hétre elvonta a postát.

Johnson lehajolt az őrmesterhez. Természetesen halott volt. Nézték egymást. Aztán Johnson így szólt:

- Ide hallgass, Rollins, ezért a halálbüntetést senki sem veheti le rólad. Viszont én annyira kitüntettem magam...

- Ostobaság! És ha teli van a melled kitüntetéssel, ha megmentetted a köztársasági elnököt, mit számít az? Fellebbvalót legyilkolni és... ami a legnagyobb hülyeség volt: hátulról szúrtam le, ezért halál jár. Halál jár a vezérkari főnök fiának is.

- Hát akkor mást mondok. Hónapok óta hiába teszem kockára az életemet, hogy meghaljak. Súlyos szívbajom van. Azért jöttem ide, hogy egy golyó megszabadítson a kínos végtől. Magad láttad, hányszor próbálkoztam vele. Engedd át nekem ezt a biztos módját a gyors halálnak, hogy ne kelljen öngyilkosnak lennem. Szép lenne ez a vég azért is, mert egy fiatal embernek visszaadhatom az életét. Becsületszavamra mondom, hogy minden szavam igaz.

Rollins tiltakozott. De végre is olyan fiatal volt és annyira kétségbeesett máris attól, amit tett, azután olyan meggyőző volt mindaz, amit a káplár mondott... Lehajtott fejjel, nagyon megvetve önmagát, de mégis csak elment.

Néhány perc múlva Johnson kiszólt az ablakon:

- Hé, napos! Vezesd fel az őrséget!

- Mi történt?

- Megöltem az őrmestert.

Johnson megtudja, hogy semmi baja, csak meg kell halnia

A növekvő sár és az esőtől megduzzadt Tangobo folyó feltartotta a francia offenzívát. Muktar bey már régen ismerte Black úr kéz alatt beszerzett jóslatainak titkát és vele együtt kihasználta ennek különleges hatását a népre, azonfelül harminc százalékot kapott a varázsló bruttó jövedelméből. Ezen az estén két barátját látta vendégül a bey. Berber hegyilakók voltak és éppen úgy, mint Muktar bey, a felvilágosodottabb, elcsirkefogósodott arabok közé tartoztak. Írásokat hoztak, amiket Muktar bey figyelmesen átnézett. Jól tudott franciául, ezenfelül írt, olvasott és általában áthatotta a gyarmat legveszélyesebb mérge, a félcivilizáció. A levelek franciául voltak írva, ugyancsak franciául felelt rájuk és két vendége közül az egyik nyomban elvágatott. A másikkal hosszasan suttogtak. Társasüzletet alapítottak a százezer frank vérdíjra. Az esős évszak elmúltával úgyszólván benyomulnak a franciák, legokosabb lesz némi pénzzel visszatérni Gambiába, ahol szolid betörőtársaságot alapítanak, ahogy a régi szép időkben volt.

Black úr szomorúan hallgatta az ablaknál, hogy milyen tisztességesen osztoznak meg az ő fejére kitűzött vérdíjon. A varázsló mindig hallgatódzott, ha a beynek vendége volt, mert szeretett megtudni egyet-mást. Kitűnően lehetett hallgatódzni, mert a bey, ha vendége jött, elküldte az öröket. Miután a másik berber is elment, Black úr is elosont. Megjelent egy Hamil nevű halász sátrában és a holtrarémlt tuarég családnak nagy jövendölést tartott. Azután egy fogpiszkálót harapdálva visszament a beyhez. Meglehetősen tisztában voltak egymással. Négyszemközt nem beszéltek misztikusan.

- Búcsúzni jöttem, Mr. Muktar... - mondotta köszönés helyett.

- Mondtam már magának, hogy nem vagyok mister, hanem bey!

- Ezen nem fogunk összeveszni. Úgyszólván itthagynom végleg Tangobót.

- Remélem, tisztában van azzal, hogy az én engedélyem nélkül nem távozhat. Most nem engedem el.

- Fogadjunk, hogy ráveszem, ha akarom...

- Ugyan! Mivel tudna rávenni? - felelte a rabló megvetően.

- A következőre gondoltam... - Mutatóujjával kintartásra intette a beyt, azután benyúlt a belső zsebébe, kaparászott a töltőtolla és a cvikkere között, mintha valami cédulát keresne, végül elővett egy kis belga hatlövetű revolvert és négyszer egymásután a bey hasába lőtt.

Muktarnak, miközben lefordult a székről és elmerült körülötte a világ, futólag átvillant ki-húnyó öntudatán, hogy a négy lövésre összecsődül a tábor...

Tévedett. A varázsló ugyanis Hamilt, a halászt néhány perc előtt felszólította, hogy járjon kunyhóról kunyhóra és mondja meg mindenkinek, hogy ha négy durranást hallanak, arcra borulva mondjanak el ötven imádságot, mert Guth, a gonosz szellem ezen az estén megtisztelt látogatásával a tábort. A bey már régen kihült, Black különös életével, keménykalapjával, cvikkere mellett a hatlövetűvel, messze nyargalt az éjszakai sivatagban és Tangobo lakói még mindig őrizkedtek attól, hogy kilépjenek kunyhóikból.

Black úr magával vitte a bey aranymarkolatú törét, valamennyi írását és némi készpénzt, mert úgy érezte, hogy felmondás és végkielégítés feltétlenül jár egy olyan varázslónak, aki modern szellemben folytatta tevékenységét ezen a ronda helyen.

Rollins később bizonyára megbánta volna, hogy elfogadta Johnson nagylelkűségét és talán nem hagyja halálraítélni a káplárt, de egy éjszakai őrjárat alkalmával súlyos sebet kapott és öntudatlanul feküdt a kórházban. A lapok hosszan foglalkoztak a „Halál fiá”-nak fantasztikus eltévelyedésével. Az bizonyos volt, hogy a „Halál fia” most az egyszer, édesatyja minden befolyása dacára, földi pályafutását befejezi és rangjától, rendjeleitől megfosztva kivégzik, mert fellebbvalóját megölte. Súlyosbító körülmény, hogy orvul követte el tettét. Védője, egy kövér főhadnagy, megmondta őszintén, hogy nem számíthat kegyelemre. Ha van valami tennivalója még, hagyaték, hozzátartozók, akkor intézkedjen.

- Nem, nem... Semmi. Azazhogy mégis. Ha lehetne, a rendjeleimet juttassa el egy ifjú hölgy címére Londonba.

- Hogy hívják azt az ifjú hölgyet?

- Edit Harlow.

- Ha jól emlékszem, ilyen nevű hölgy éppen az előbb kért az oráni haditörvényszék elnökétől beszélgetési engedélyt.

Johnson kezéből kihullott a cigaretta.

- Edit? Itt van... Eljött Oranba! Istenem, milyen nő!

És jött Edit. Kissé megviselten, de épp olyan szép és komoly volt, mint mikor a szomszéd íróasztalnál ült. Csak halaványabb lett az arca.

- Edit, az Istenért! Hogy kerülsz ide?!

- Azóta járok utánad, mióta eljöttél Londonból. Hiszen bizonyára már te is régen rájöttél, hogy milyen ostobaság volt az a diagnózis. Óh, bárcsak megtaláltalak volna akkor...

- Micsoda?

- Mikor Ramsay doktor meghallotta, hogy eltűntél, visszaadta Grimmnek az ezer fontot, amivel megvesztegette... Erről persze te nem tudsz? Grimm vesztegette meg Ramsayt, hogy csináljon hamis diagnózist a szívedről, mert meg akarta akadályozni, hogy elvegyél. De Ramsay nem bírta végigcsinálni. Hozzám sietett, elmondta az igazat és én rohantam hozzád. Azt mondták, néhány perc előtt mentél el taxin... Kikutattalak és megtaláltalak Párisban... De te nem jelentkezted többé a szállóban. Azóta járok utánad... Afrikában... Négy hónapja már... Óh, Teddy!

Johnson közben leült és most a padlót bámulta. Istenem, milyen világos. Dehogy szívbajos ő!... De most már... mindegy...

- Teddy! Ugye, van remény?! Te olyan hős voltál... Talán csak betudják...

Ijedten hátralépett.

Johnson két öklére hajtotta a fejét és elkezdett kacagni, kacagni olyan harsogóan, hogy az őr ijedten dugta be a fejét.

A haditörvényszék tárgyalása jóformán csak formáságnak látszott. Fáradt kérdések, szokványos jogi megjegyzések. Ilyen esetben az ítélet megdönthetetlen, köbevésett sablon. Az elnök odafordul a vádlotthoz, hogy kíván-e az utolsó szó jogával élni?

- Azt hiszem, felesleges - feleli Johnson.

- De én igenis kívánok az igen tisztelt vádlott utolsó szavának a jogával élni - mondja most valaki, aki nemrég érkezhett és ijedtségében még a keménykalapját is elfelejtette levenni.

- A gyilkosság ügyében akar vallomást tenni?

- Azt elhiszem, kérem.

Johnson megrökönyödve nézi Black urat, akinek kabáthajtókáján egy imént kiköpött fogpiszkáló pihent.

- Neve?

- Thomas Black. De talán hagyjuk ezeket...

- Ember! Itt a haditörvényszék előtt áll.

Black úr megadóan vállat vont.

- Foglalkozása?

- Varázsló. - Az elnök figyelmezteti a hallgatóságot, hogy hasonló zajos derűtség esetén kiűrteti a tárgyalótermet. - Igenis, kérem, varázsló vagyok. A tangoboi nép kebelében működtem mint ilyen.

Mindenki felugrál! A személyleírás! Tangobó! Ez az! Összevissza kiabálnak. Itt áll az áruló, akinek a fejére százezer frank van kitűzve. Black úr gyorsan felmutat egy számmal ellátott csontlapot. A tiszt nyomban elengedi, mindenki visszalép. A titkos szolgálat Afrikában hősies vállalkozás. Szinte korlátlan hatalmat jelent ez a csontlap, amelynek tulajdonosa az állam érdekében rangra való tekintet nélkül bárkit elfoghat, vagy a helyszínen megölhet és felelőséggel nem tartozik más hatóságnak, csak a feljebbvalóinak.

- Mint tönkrement kereskedő, váratlanul abba a kedvező helyzetbe kerültem, hogy bejutottam Tangobo országba és életben maradtam. Ilyen módon szolgálatára lehettem bizonyos katonai hatóságoknak, akik egy kellemes csontlappal tüntettek ki ezért. Feladatomból megtudni, hogy ki, vagy kik tájékoztatják Muktar beyt a francia csapatmozdulatokról.

- Nagyon érdekes, amit mond, de mi a közlendője a vádlott káplár ügyében?

- Hogy tessék neki nyomban százezer frankot adni, miután élve vagy halva keresztülszúrta Rayonne őrmestert, aki a rádió állandó műsorszám szerint százezer frankot ért. Ugyanis Rayonne őrmester azonos Muktar bey kémével.

Nagy csend lett. Többen ismét felugráltak, az elnök erélyesen kopogott és Edit hangosan sírt az egyik padban.

- Mivel tudja bizonyítani ezt az állítását?

- Hogyhogya mivel? - felelte Black úr az ő dallamosan kérdő formájában. - Tessék, itt vannak az iratok. Utolsó este szívélyes eszmecsere folytattam a beyjel és néhány üdvölvés után távoztam, de előzőleg kutattam az asztalán és végre sikerült elfognom a kém leveleit, sőt a bey néhány jegyzetét is, amelyben előfordul néhai kedvenc altisztünk neve. - Igen sok kenyérmorzsza, cvikker, töltőtoll és egyéb holmija közül végtelenül mély felsőzsebéből előkapart egy hatlövetűt, majd három ceruzavéget, egy piros ászot, néhány tubus aszpirint és végül napvilágra kerültek, érthetően megviselt állapotban, a levelek. Odatette a bíró asztalára.

- De hiszen magát körözték... Díjat tűztek ki a fejére. Hogy lehet ez? - jegyezte meg az elnök.

- Tévedés. A hazaáruló fejére tűzték ki a díjat. Kifejezetten. Csak az én személyleírásomat adták le a tolvaj Gázi vallomása után. Mikor feletteseimet ezért kérdőre vontam, azt tanácsolták, hogy ne helyesbítsük a tévedést, amit egy tájékozatlan tiszt gyanuja idézett elő, mert így még jobban a bizalmába férkőztem a beynek és általában minden afrikai gazembernek.

- A tárgyalást elhalasztom. Új főtárgyalást fogunk kitűzni.

Hátra lett volna még a komplikált jogi kérdés, hogy nem bűnös-e feljebbvalójának gyilkosa akkor, ha a feljebbvaló hazaáruló volt, de a gyilkos nem ezért ölte meg és nem is tudott erről? Az kétségtelenné vált, miután összehasonlították az őrmester írását a beynél talált értesítésekkel, hogy Rayonne kém volt. Megkönnyítette a helyzetet, hogy Rollins, mikor visszanyerte az eszméletét, jegyzőkönyvbe mondta a gyilkosság egész történetét. Harlow Edittől megtudták a hadbírók Johnson vállalkozásának előzményét: a hamis diagnózist. A legfelsőbb haditörvényszék meghatott csodálattal értesült mindezekről és egy igazi nagy jellem bontakozott ki előttük Mr. Johnson csodálatos és tragikomikus történetéből.

- Ez az ember megérdemli, hogy Rollins vallomását ne vegyük tudomásul - mondta az elnök a tárgyalás előtt a kaszinóban.

- Miért? - kérdezte a főhadnagy-ügyvéd, aki szintén jelen volt.

- Mert akkor te azzal fogsz védekezni, hogy Johnson megölte az üldözött hazaárulót és ezért nemcsak rehabilitálják, hanem megkapja a kitűzött jutalmat is, amivel újra kezdheti hazájában tönkretett existenciáját.

A százezer frankot a bíróság felmentő ítélete után elosztották Mr. Johnson és Black úr között.

Párisban, mikor a „Halál fia” a köztársasági elnöknel kihallgatáson jelentkezett, úgy ünnepezték, mint valami filmsztárt. Állandóan magnézium lobbant körülötte és kellemes érzés volt, hogy nem kellett minden lobbanásra hasravágni magát, fedezéket keresve. Kérvényét a hadügyminiszter elintézte és leszereltették. Ebből az alkalomból még egyszer találkozott Oranban Black úrral.

- Köszönöm, amit értem tett.

- Ugyan, hagyjuk ezeket... Igazán csekélység volt. Most elutazom és az ötvenezer frankból kipihenem magam.

- Mit fog azután csinálni?

- Maga igazán azt hiszi, hogy én a jövőbe látok? Sajnos, az emberek sorsa nem szerepel a meteorológiai jelentésekben.

Edittel már mint férj és feleség utaztak Londonba. A sok szenvedés nélkül talán nem is lett volna ilyen szép az élet.

- A vén gazembernek, Grimmnek sohasem fizetem meg, amit elsikkasztottam tőle, hogy visszavásároljam az Angol Deauville-parcellákat.

Edit csodálkozva nézett rá.

- Hát nem mondtam neked, hogy mikor el akarták hordani a csatornahálózatot, barnaszenet találtak az Angol Deauville földjében? Grimm úr milliomos lett a te jóvoltodból.

- Most kezdek félni. Mikor meg akartam halni, nem sikerült. Mikor élni szerettem volna, kis híján halálra ítélték. Grimmet bosszantani akartam és vagyonos lett. Minden vágyam fordítva teljesült. Ettől félek. Ugyanis most nagyon szeretnék téged boldoggá tenni, vajjon ez sikerül-e?

Ez sikerült.

VÉGE.